

Aluminii

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, julij 2010, številka 7

Iz vsebine

4-5 Mnenja članov Uprave

6-9 Vodje delovnih enot o polletnih rezultatih

10 Marketing

11 Po poklicu sem

12-15 Intervju

16 Inovativna dejavnost, proizvodnja

17 Svet delavcev, Varstvo pri delu

18 Fotografije meseca

19 Postanki

20 RoboCUP

21 Otroci rišejo in pišejo o zdravju

22-23 Reportaža

24 Šah

25 Aluminij piše zgodbe

26-27 Fotoreportaža

28-30 Upokojitve

31 Križanka

Aluminij, časopis družbe Talum
Naslov uredništva: Talum, d.d.
2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,
telefon: 02 79 95 121, telefaks: 02 79 95 103,
e-pošta: darko.ferlinc@talum.si
Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov
Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica
Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter
Srdan Mohorič, član
Jezikovni pregled: mag. Darja Gabrovšek Homšak
Oblikovanje: Darko Ferlinc
Avtor naslovnice: Srdan Mohorič
Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor
Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Čas kislih kumaric

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

»Sicer pa, če smo poštene, nam sredi poletja, še posebej v veliki vročini, ni ravno po godu preveliko naprezanje. Mnogi so z mislimi že na počitnicah, mnogi še mislijo na prehitro minuli dopust. Le delati se nam prav ne ljubi. Ampak moramo.«

Sonce že kar nekaj časa »pribija« tako, da je nevzdržno. Kdor ni ravno ob vodi, je ubogi. Prepojen je z lastnimi tekočinami. Pa četudi je ob vodi, mu to nič kaj ne koristi, saj se je severni Jadran segrel do trideset stopinj. Kot v toplicah?

Nekateri še zmeraj trdijo, da gre za segrevanje zemeljske atmosfere, spet drugi pa, da se zemlja pravzaprav ohlaja. Tako so morske globine iz leta v leto hladnejše in ne toplejše. Komu verjeti? To je zdaj vprašanje. Pred kratkim sem si ogledal eno izmed nanizank slovitega detektiva Agathe Christie, Hercula Poirota. Ko je zbranim pripovedoval, kako je prišlo do zločina, je izjavil, da je bilo tistega dne zares vroče, (celo) 26 stopinj Celzija. Kako lepo so včasih živeli!

Tako kot pozimi vzamemo v roke kozarec vložene kislih kumaric, ker svežih običajno ni, ali pa jih vsaj včasih ni bilo, tako mediji poleti, ko gredo politiki na počitnice in ko dopustujejo tudi navadni smrtniki, objavljajo stvari, ki so jih že med letom ali celo pozimi. Ker drugih pač ni. Kot da druga dogajanja, razen politike, niso zanimiva. Tako na televiziji kar naprej gledamo herojsko borbo slovenskega naroda za osamosvojitve z letnico 1991. Pa zimske epizode *As ti tud not padu?!* in kup že predvajanih intervjujev ali pa starih nogometnih tekem. Poletje sicer postreže s kopico kulturnih prireditev, ki pa seveda nikakor ne sodijo na prve strani časopisov ali v najbolj gledane televizijske termine.

Sicer pa, če smo poštene, nam sredi poletja, še posebej v veliki vročini, ni ravno po godu preveliko naprezanje.

Mnogi so z mislimi že na počitnicah, mnogi še mislijo na prehitro minuli dopust. Le delati se nam prav ne ljubi. Ampak moramo.

Razumem pa, zakaj se reče čas kislih kumaric. Tudi meni ne pride na misel nič pametnejšega od zgornjega besedičenja.

Zato se raje posvetimo tej številki. Osrednja tema je intervju s predsednikom Uprave mag. Danilom Toplekom. V njem boste lahko prebrali, kako smo poslovali v preteklem polletju in kaj oziroma kako bomo delali v prihodnje. Mislim, da so njegova razmišljanja optimistična, kar je dobro.

Tudi preostali člani uprave so tokrat napisali svoje prispevke, čeprav bi si želeli, da bi jih pogosteje. Vodje delovnih enot prav tako govorijo o poslovanju v prvi polovici leta in pojasnjujejo svoje poglede predvsem na prihajajočo reorganizacijo. Mimogrede, v avgustovski številki bomo za podobna mnenja zaprosili še druge zaposlene.

Ljudje nam pošiljajo fotografije s počitnic. V fotoreportaži bodo otroci, ki so risali in pisali o zdravju. Pa malo nogometa bo zraven. V rubriki *Po poklicu sem* predstavljamo livarja iz DE Livarske zlitine.

Uspeli smo objaviti vse standardne rubrike. Pred avgustovsko številko bomo odšli na dopuste tudi tisti, ki še nismo bili, nato pa se bo življenje vrnilo v stare okvire. Počasi bomo pozabili na to, da smo sploh kje bili. Eni prej, drugi kasneje. Bilo bi pa lepo, da ne bi nikoli.x

Znanje je prednost

BRIGITA AČIMOVIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V zadnjem času pogosto beremo in poslušamo o spremembah, ki se pripravljajo na področju delovnopravne zakonodaje: o odpravninah, odpovednih rokih, malem delu, študentskem delu, trgu dela. Ob tem je pripravljen tudi osnutek sprememb Zakona o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. S tem zakonom sta urejena obveznost zaposlovanja invalidov in nagrajevanje družb, ki zaposlujejo

večje število invalidov, kot je to zakonsko določeno. Ta zakonodaja se sicer tiče manjšega števila ljudi in manjšega števila podjetij, pa vendar je pomembna tudi za vse nas. Kaže na slovenski odnos do znanja.

Med spremembami je namreč predvideno tudi ožjenje možnosti porabe finančnih sredstev, ki jih lahko porabijo podjetja zaradi zaposlenih invalidov nad določeno kvoto. Če jih ne porabijo v določenem obdobju, je ta namenska sredstva treba državi vrniti. Po sedaj veljavni zakonodaji lahko ta denar tako v Talumu kot v hčerinskih družbah porabimo tudi za izobraževanje. Za izobraževanje invalidov in tudi vseh drugih, kar pomeni pomem-

Brigita Ačimovič

ben prispevek k večanju možnosti izvajanja usposabljanj in izobraževanj, k obnavljanju znanj ter še posebej k pridobivanju novih znanj.

V predlogih sprememb pa te možnosti v prihodnje naj ne bi bilo. Še dalje ostajajo možnosti vlaganja v stroje in naprave, v izboljšanje razmer za delo, celo vlaganja v poslovne stavbe, skratka v nežive stvari. Vlaganje tako pridobljenih finančnih sredstev v znanje in s tem v ljudi naj ne bi bilo več možno. Ves svet, uradna Evropa in s tem tudi Slovenija govorijo o potrebi in nujnosti vlaganja v ljudi in njihovo znanje. Govorijo o učečih se organizacijah, o tem, da je znanje pomembna konkurenčna prednost, in to še

posebej majhnih gospodarstev, kakršno je Slovenija. Da je le znanje tisto, ki nas bo popeljalo naprej.

Uradni odgovor, da je razlog za predlagano ožjenje porabe sredstev v evropski uredbi o državnih pomočeh, je sicer realen. Vendar bi morali v Sloveniji poiskati načine in poti, da nekatere vsebine, ki so za našo družbo in državo pomembne, vgradimo v našo zakonodajo. In na njej vztrajamo. Vlaganje v znanje je stroškovno najcenejša investicija. Povsod. Le porabiti ga je treba. Prej ko bomo to spoznali in vzeli za svoje, prej bomo našli razvojne poti in bolj bomo konkurenčni. x

V prvi polovici leta malo bolje ...

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Prebiramo lahko, da je recesija mimo, pa drugod spet, da glavni del krize še le pride, in tako naprej. Na kaj se v današnjih časih sploh lahko zanesemo, na kateri inštitut, analitike, znanstvenike, politike? Na koncu ugo-

Dr. Zlatko Čuš

tovimo, da se lahko zanesemo predvsem nase.

V aluminijem svetu je zgodba prav tako zmedena. Zaloge aluminija rastejo, cena narašča pa spet pada brez posebnih zakonitosti. Ni napovedi, ki bi vsaj

približno lahko bila vodilo za naše poslovne odločitve. Tako smo ostali sami z našim aluminijem, za katerega verjamemo, da ima prihodnost.

V prvem polletju smo povečali proizvodnjo v elektrolizih po ponovnem

vklopu 10 elektroliznih celic. Proizvodnja se povečuje predvsem na segmentu rondelic, kjer smo proizvedli za 18 % več kot v prvem polletju 2009. Povečevati želimo tudi proizvodnjo drogov in zlitin, vendar na razpolago ni dovolj kakovostnega aluminija.

In že smo pri vprašanju, ali lahko in kdaj spet povečamo proizvodnjo v hali C. Ali bo cena aluminija na ravni pokritja lastnih stroškov, ali bo na razpolago dovolj glinice, električne energije? Uprava se trenutno močno trudi, da bi v najkrajšem možnem času zagotovili osnovne možnosti za

povečanje proizvodnje in izboljšanje ekonomskih kazalnikov podjetja. Verjamemo, da nam bo z lastnim znanjem uspelo zagotoviti možnosti za ponovni zagon elektrolize C. Hkrati bomo morali biti zelo pazljivi pri obvladovanju stroškov, ki nastajajo v naši proizvodnji. In tudi malo sreče

bomo potrebovali, predvsem pri gibanju cene na LME. Pregovor pravi, da je sreča na strani pogumnih. Torej pogumno naprej in pripravimo vse potrebno za ponovno povečanje proizvodnje.x

Zadolževanje raslo hitreje od prihodkov

MAG. FRANC VISENJAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Pomembno je bilo čim več trošiti, ne varčevati. Denarja je bilo na trgu na voljo vse več, zaradi nizkih obrestnih mer se ni splačalo varčevati, splačalo se je najemati posojila in zapravljati. To se je samo še stopnjevalo s kupovanjem delnic družb s sposojenim denarjem, nastale so investicijske banke, *hedge* in drugi zasebni skladi, katerih lastniki so s špekulacijami na hitro postali milijonarji. Pot do bogastva je bila preprosta: kupil si delnice s sposojenim denarjem in gledal, kako se njihova vrednost povečuje. Vse to so spodbujale tudi državne oblasti. Za poslovanje bank in finančnih inštitucij so odpravile regulacijo in nadzor ter finančne posledice pustile trgu, ki naj bi z nevidno roko uravnaval ponudbo in povpraševanje. Vse je bilo usmerjeno v gospodarsko rast, čim je ta padla, so centralne banke znižale obrestno mero, pocenile denar za najemanje novih posojil, ljudje so naprej trošili, podjetja investirala, tečajji delnic in dobički so se še naprej povečevali. Bolj ko je obrestna mera lezla proti nič odstotkom, bolj je bilo jasno, da bodo ti baloni enkrat počili. To se je v letih 2007 in 2008 tudi zares zgodilo – s pokom ameriškega nepremičninskega balona in z bankrotom ameriške investicijske banke, ki sta za sabo potegnili še evropske banke in gospodarstvo. Bankirji so prepričali politike, da so s posojili začeli reševati propadajoče banke. Država se lahko zadolži samo na račun davkoplačevalcev ali izda nove emisije obveznic. Zaradi zadolževanja in prevelike porabe so sedaj v težavah vse razvite države. Te dolgove

Pisati o gospodarjenju v tem času, po vrhu pa še v naše glasilo, je zahtevno. Nekako smo vsi vpeti v razmišljanje, ki ga doživljamo v podjetju, vsak pri svojem delu, v povezavi z množico informacij, ki nam jih tišči svet okoli nas. Dogajanje doma je povezano s planskimi uresničevanji ciljev, ki smo si jih zastavili na začetku leta. Seveda ti cilji niso tisto, kar bi nas zadovoljevalo, želeli bi več in bolje. Nekako smo v teh letih krize do kraja dojel, da nismo mi tisti, ki bi imeli velik vpliv na dogajanje na tržišču. Naš proizvod je takšen, da je uporaben za vse vrste tržnih kombinacij. Za te kombinacije je samo potreben denar. A denar ni vedno odraz dela in materialnih tokov v globalnem gospodarstvu. Denar je lahko produkt zadolževanja, ki pa ima zopet svoje zakonitosti. Dolg v času gospodarske rasti potrošnikom omogoča izboljšanje življenjske ravni, podjetjem širitev poslovanja, investitorjem pa povečanje dobička. Zadolževanje pred krizo je v bogatem svetu raslo hitreje od prihodkov. Raslo je zadolževanje vseh, od zasebnikov in podjetij do držav.

Mag. Franc Visenjak

bo treba vrniti, jih refinancirati, in to pri nizkih gospodarskih rasteh. Prebivalstvo bo moralo plačevati večje davke, s tem bo ostalo manj za potrošnjo in manj pravic. Namesto za zadolževanje za potrošniške dobrine bodo ljudje morali varčevati za pokojnine. Potrebe bodo v okvirih zasluženega, ne kreditiranega, kajti dolgove bo težko vrniti. Zato – kot je

bilo že zapisano – se bodo vrnili časi razuma, ko bo najprej treba ustvariti, šele nato zapraviti. Vse to so danes nekakšne »hit zapovedi« gospodarstva, ki pa jih mi, ki smo zaposleni v realnem sektorju, težko sprejemamo kot argumente sedanjega trenutka. Vendar pa so tu in z njimi moramo znati ustvarjati bližnjo prihodnost.x

Prvo polletje

Kaj o poslovanju in reorganizaciji menijo nekateri vodje delovnih enot

MAG. AVGUST ŠIBILA
FOTO: SRDAN MOHORIC

Razmere v aluminijški panogi se počasi stabilizirajo, čeprav za pretiran optimizem trenutno še vedno ni trdne osnove

Z drastičnim zniževanjem svetovne proizvodnje primarnega aluminija leta 2009 je bilo doseženo potrebno ravnotežje med proizvodnjo in porabo aluminija, tako da svetovne zaloge ne naraščajo več. Razmere v aluminijški panogi so se sicer nekoliko stabilizirale, dogajanje v širšem gospodarskem okolju pa ostaja še naprej zapleteno in težko predvidljivo.

Premagovanje kriznih razmer

V Talumu smo v prvi polovici leta 2010 glede na enako obdobje leta 2009 povišali proizvodnjo primarnega aluminija za 15 % na 20.000 ton. V DE Anode smo proizvedli 12.500 ton anod, pri čemer je bil poglavitni cilj obvladovanje potroškov (surovin, energije, dela, vzdrževanja) čim bližje stanju pred znižanjem proizvodnje. Tako smo največ pozornosti posvečali izboljšanju preventivnega vzdrževanja naprav in energetske učinkovitosti. Korenite spremembe so bile izvedene tudi na organizacijsko-kadrovskem področju, kjer smo z združevanjem proizvodnih procesov in z navzkrižnim usposabljanjem iz dveh ekip sodelavcev formirali eno ekipo, skupno število zaposlenih v DE Anode pa znižali z 59 na 41. Pomembno je poudariti, da so bile takšne rešitve mogoče predvsem zaradi visoke stopnje razumevanja, sodelovanja in

pripravljenosti na sprejemanje sprememb vseh zaposlenih v DE Anode.

Reorganizacija podjetja

Spremenjene razmere v poslovnem okolju Taluma narekujejo prilagoditve tudi v načinu upravljanja podjetja kot celote. Reorganizacija, kot je načrtovana, dejansko pomeni prehod iz današnje organizacije po funkcijah (nabava, proizvodnja, prodaja) v procesno-tržno organiziranost, z osredotočenostjo na zadovoljevanje potreb kupca. Vsak izdelek in vsaka storitev za trg bosta imela skrbnika, ki bo ob podpori koncerna organiziral, usmerjal in odgovarjal za konkreten poslovni proces. Z individualno obravnavo se bo povečala poslovnoizidna transparentnost, s čimer se bo ustvaril dodaten pritisk na poslovno uspešnost posameznega programa (podjetja). Aktivnosti, ki ne dodajajo vrednosti, bodo izločene. Prednost nove organizacije bo tudi večja prepletenost posameznih delov poslovnih procesov v celotni verigi nastajanja dodane vrednosti, višja stopnja sodelovanja, timsko delo in redefinirana vloga posameznika. Referent v nabavi ne bo več samo nabavljal, tehnolog ne bo več skrbel samo za tehnologijo in prodajalec ne bo več samo prodajal. Takšna zasnova bo omogočala in zahtevala decentralizacijo pristojnosti, več inovativnosti in podjetniškega pristopa. Nič več ne bo samo po sebi umevno, vse bo imelo svoj cilj in namen. Ustanovitev podjetij predstavlja dodaten izziv tudi za organizacijo in izvajanje podpornih notranjih storitev in procesov, kjer bo poleg kritične presoje vsebine poudarek predvsem na racionalizaciji stroškov.

MIRAN PURG
FOTO: SRDAN MOHORIC

Poslovanje je bilo dinamično kot zmeraj, od marca dalje pa še posebej na področju trženja ulitkov. Vrstijo se obiski in presoje kupcev pri nas v Talumu in razgovori pri kupcih.

V dogovoru z Upravo smo proizvodnjo obstoječih izdelkov omejili, temu ustrezno pa tudi zmanjšali število zaposlenih. Nekaj sodelavcev je tako začasno v DE Vzdrževanje, kjer sodelujejo pri montaži sončnih celic.

Trenutno uvajamo kar osem novih tipov ulitkov, pričakujemo pa jih še vsaj toliko v naslednji polovici leta. Ker razvoj novih ulitkov ne sme ovirati redne proizvodnje ali vplivati nanjo, smo že uvedli interno reorganizacijo ter formirali skupino, ki se sedaj ukvarja izključno s tem področjem dela. Vsi novi ulitki so za kupce v proizvodnji vozil, kot so Scania, KTM, Bosch DS, zaradi česar so tudi kako-
vostne zahteve na najvišji ravni, raz-

govori s kupci o poteku testne proizvodnje pa potekajo vsak dan. Kot kaže, se trg počasi prebuja, sami pa iščemo priložnosti pri majhnih in srednje velikih serijskih ulitkih, z dodelavnimi posli, kot je mehanska obdelava in sestava sklopov, kjer je dodana vrednost večja. Pri velikoserijskih ulitkih, npr. za proizvodnjo osebnih vozil, je za doseganje konkurenčnosti potrebna avtomatizacija proizvodnje, kar pa je pogojeno z velikimi investicijami.

Menim, da je to prava pot. Zlasti pri proizvodih, pri katerih je dodana vrednost večja (izparilniki, ulitki), je tak način poslovanja, kot je predviden v novi organizaciji, edina možnost za transparentno poslovanje. Ustvarjene bodo tržne možnosti in sčasoma se bo pokazal realen poslovni izid posameznih proizvodov. Ne pričakujem, da se bo prehod v novo organizacijo/poslovanje »zgodil« z danes na jutri, sem pa prepričan, da se bo v prehodnem naslednjem letu vzpostavil pravi način tržnega poslovanja med novimi odvisnimi družbami in koncernom.

Mag. Avgust Šibila

Zaradi kriznih razmer si proizvodnja hladilne tehnike, ta zajema proizvodnjo hladilnih naprav in komponent – izparilnikov, letos ni bistveno opomogla. V obeh četrletjih beležimo vsi proizvajalci čez 30-odstotno zmanjšanje, medtem ko ima današnji trg s potencialom okrog 20 milijonov aparatov precej spremenjeno strukturo deležev hladilnih naprav vrste *No-frost*, cevni sistemov in *Roll-bond*. Nedavno je eden izmed analitikov dal ne več tako nenavadno izjavo: »Krise ni več, to, kar je, je novo normalno stanje.«

Proizvodnja izparilnikov je bila v prvem polletju 2010 realizirana z indeksom 77, zato sinergijski učinki porabe traku in energentov realno niso povsem primerljivi z ugodnejšim obdobjem in boljšo izkoriščenostjo virov. Vse je usmerjeno v povečanje konkurenčnosti ob zagotavljanju enake ravni kakovosti, v povečanje tržnih deležev in razvoj novih izdelkov.

Razmere na trgu, potreba po nenehnem dokazovanju konkurenčnih prednosti in iskanju možnosti preživetja v času krize so narekovali potrebo po reorganiziranju Taluma in aktivni vključitvi procesov. Obstoječa organizacija je najverjetneje preveč toga za današnji čas in asortiment izdelkov, predvsem glede na potrebno usmerjenost h kupcu. Koliko bomo z reorganizacijo dosegli potrebne učinke in spremembe, kar bomo verificirali z uspešnostjo, bo gotovo potrdil čas.x

Primarna naloga DE Vzdrževanje je vzdrževanje osnovnih sredstev Taluma, dodatno pa s svojim strokovnim znanjem sodelujemo pri praktično vseh razvojnih in investicijskih projektih. Večjih težav pri opravljanju nalog nisem zaznal, razen morda velikega števila potrebnih usklajevanj, ki so posledica predvsem zelo razdrobljene organiziranosti. Ko je leta 2008 v Talumu »udarila« kriza, je obvladovanje stroškov vzdrževanja postalo aktivnost z najvišjo prioriteto. Osredotočili smo se na zniževanje stroškov zunanjih storitev, predvsem s prevzemom tistih storitev v DE Vzdrževanje, ki smo jih glede na svoje materialne in kadrovske omejitve lahko prevzeli. Brez razumevanja in predvsem sodelovanja vseh vzdrževalcev bi bila politika obvladovanja stroškov vzdrževanja pri nižjem obsegu proizvodnje neuspešna.

Poslovni rezultat Taluma kaže, da so spremembe nujno potrebne. Sprememba organiziranosti je temelj za vse nujno potrebne spremembe, ki jih bo reorganizacija prinesla.

Nova organizacija z manjšim številom podjetij, kakor je sedaj delovnih enot, bo po mojih pričakovanjih učinkovitejša. Večja učinkovitost bo povečala konkurenčno sposobnost naših proizvodnih in podpornih procesov. Konkurenčnost slednjih bomo v prihodnosti preverjali tudi na trgu. Če bomo prepoznane ključne sinergije enovite organiziranosti znali obdržati tudi v koncernski organiziranosti, v kar

vlagamo veliko energije, slabosti nove organiziranosti ne vidim.

Nova organiziranost bo nedvomno temeljito prečistila stroške obstoječih proizvodnih in storitvenih procesov. Ne pričakujem, da se bodo stroški vzdrževanja na enoto proizvoda lahko še bistveno znižali brez povečanja obsega proizvodnje. Da pa se bodo posamezna podjetja in koncern kot celota dolgoročno lahko razvijali, moramo najti pot, kako lastne cene proizvodov in storitev znižati in jim tako zagotoviti večjo konkurenčnost na neizprosni trgu.

Čeprav bo iz enovite organiziranega podjetja nastalo več gospodarskih subjektov, bodo ti še kako odvisni drug od drugega. Sam proizvodni proces skupaj s podpornimi procesi se ne more bistveno spremeniti, povezave med procesi, ki bodo potekali v različnih podjetjih ali koncernu, pa bodo bistveno bolj transparentne in s tem lažje obvladovane. Verjamem, da prostora za egoizem med novonastalimi podjetji ne bo, saj bi škodil končnemu poslovnemu rezultatu koncerna in s tem nam vsem.x

Tržna usmeritev laboratorijskih in okoljskih storitev

Reorganizacija, ki poteka, prinaša velike organizacijske spremembe. Prav gotovo bo povzročila kakšno dodatno delo ali tudi drugačno vrsto dela, ki ga v sedanjih ureditvah delovnih enot (še) ni bilo, na primer neposredno naročanje določenih artiklov pri dobaviteljih, ki jih ne bo zagotavljal koncern, torej različne aktivnosti komercialne znotraj odvisne družbe, predvsem pa zagotovitev takšnih sinergij, ki bodo družbi kot celoti prinesle dolgoročno hitrejše prilagajanje trgu in odzivanje na spremembe v zunanjem poslovnem okolju. Posamezne odvisne družbe bo takšna organiziranost »prisila«, da bodo pri sebi poiskale rezerve v smislu racionalnejše rabe virov, optimiziranja del, obvladovanja stroškov in širitve storitev na trg, kjer vidim največjo dodano vrednost reorganizacije storitvene dejavnosti.

V DE Kontrola kakovosti oziroma v prihodnji odvisni družbi **Talum Inštitut, d. o. o.**, potekajo aktivnosti za obvladovanje stroškov že od nastopa recesije konec leta 2008 in druge aktivnosti, ki so potrebne, da se čim bolj pripravimo na nove razmere. Zmanjšali smo zaloge kemikalij, podaljšali obdobje servisnih pregledov aparatov (kjer je bilo to mogoče), podaljšali življenjsko dobo posameznim napravam in začeli oglaševati svoje

Miran Purg

Milan Tement

storitve na internetu, z izdelano brošuro in z obiski pri potencialnih kupcih naših storitev. Z reorganizacijo smo začeli izračunavati lastne cene posameznih določitev oziroma posameznih skupin podobnih določitev, ki so bile doslej enake za posamezno vrsto meritev. V fazi priprave je tudi spremenjeno vrednotenje storitev okolja za družbo Talum in prihodnje odvisne družbe. Te storitve so bile doslej obračunane v ceni laboratorijskih določitev, na kar morda marsikateri naročnik ni bil pozoren. Obvladovanje sistema za ravnanje z okoljem, preučevanje zakonodaje na področju okoljske (zrak, vode, odpadki) in deloma zdravstvene zakonodaje (kemikalije), komuniciranje z zainteresiranimi strankami in poročanje različnim upravnim organom ter inšpekcijskim službam bo potekalo na relaciji koncern – Talum Inštitut, d. o. o., za koncern in preostale odvisne družbe. Tudi uspešna razširitev akreditiranih postopkov, za kar smo 6. 7. 2010 pridobili potrditev Slovenske akreditacije, je sistemska in strokovna priprava na prihodnje nove izzive. Iščemo tudi nove možnosti povezav v razvojnih skupinah in možnosti sodelovanja v raziskovalnih projektih, sofinanciranih iz strukturnih skladov EU. Za prihodnji novoustanovljeni Talum

Inštitut, d. o. o., je to zagotovo možnost in priložnost, ki jo je treba izkoristiti v največji možni meri. Jamstvo za doseg zastavljenih ciljev so vztrajni in požrtvovalni sodelavci delovne enote. Naj bo poletni čas namenjen za nabiranje moči, ki jih bomo za uresničitev naših želja in ciljev še kako potrebovali.x

MARJAN KROŠL
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Proizvodnja livarskih zlitin je v prvem polletju 2010 potekala v okviru pričakovanj. Proizvedli smo 13.125 ton livarskih zlitin, kar je za 5 odstotnih točk več od plana. V proizvodnem programu smo zaznali spremembo: delež primarnih in primarnim podobnih zlitin je večji kot leta 2009, kar je povzročalo težave pri oskrbi s kakovostnim (čistim) odpadnim aluminijem predvsem v času hude zime v Evropi. Maja je bila proizvodnja motena zaradi nepredvidenega izpada talilne peči za pretaljevanje odpadnega aluminija zaradi težav s hlajenjem elektromagnetnih črpalk. O reorganizaciji Taluma je bilo že veliko povedanega in zapisanega.

Dr. Marko Homšak

Dejstvo je, da se je svet v zadnjih letih močno spremenil. Lahko imamo pomisleke, ali gre v pravo smer, vendar nam zaradi golega preživetja ne preostane kaj drugega kot preprosto biti zraven in (p)ostati del te »globalne igre«, pa naj se ji reče konkurenčnost, podjetništvo ali kako drugače. In tako razumem to reorganizacijo: prilagajanje poslovanja podjetja novim zahtevam, novim izzivom tega trenutka z nekim drugačnim načinom razmišljanja in organiziranosti kot doslej. Zmotno pa je prepričanje, da bo s prvim dnem prihodnjega leta vse drugače. Še vedno bomo vsi prišli v službo in večinoma opravljali enaka ali podobna dela kot doslej, nova formal-

na organiziranost bo podala le začetne okvire medsebojnih relacij na posameznih področjih v Talumu in se bo do končne oblike verjetno še kaj spremenila. Sam vidim to kot proces, kjer se dobre »stare« stvari splača zadržati in jih nadgraditi z novimi, predvsem z definiranjem odgovornosti za rezultat, kar je bistvo te reorganizacije. Zrcaljenje te odgovornosti v organiziranost je praktično prineslo vse d. o. o. in krovno družbo. Zdi se mi pošteno, da bodo vsa področja in vsi posamezniki imeli priložnost, da se izkažejo – v okviru sedanjih ali prihodnjih pristojnosti. Pa prijetne počitnice, kjer koli že boste.x

Marjan Krošl

TOMAŽ GODICELJ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Povpraševanje po rondelicah se povečuje

Proizvodnja rondelic se je v obdobju med januarjem in junijem 2010 glede na krizno leto 2009 povečala za 15 %. Prav tako v prvi polovici letošnjega leta presegamo zastavljeni plan za 5 %, kar pomeni, da bi se ob nadaljevanju pozitivnega trenda že letos lahko približali količinski proizvodnji, ki smo jo beležili pred krizo.

V prvi polovici leta smo proizvedli 28.500 ton proizvodov, od tega 18.000 ton ozkega traku in 10.500 ton

rondelic. Povečanje proizvodnje beležimo predvsem pri rondicah za aerosole (doze pod tlakom), kjer se je proizvodnja legiranih rondic skoraj potrojila. V tem primeru gre za nove proizvode iz zlitine AlMn0,6, ki so zelo zahteven proizvod še zlasti pri litju, izsekovanju, površinski obdelavi in izdelavi izsekovalnega orodja.

Kljub optimizmu pa smo na trgu zelo izpostavljeni različnim tveganjem, ki so povezana predvsem z zavarovanjem aluminija na borzi in kasnitvami plačil za že dobavljene rondelice.

Tako kot pretekla leta je tudi letošnje leto v DE Rondelice zelo živahno na področju investicijskih projektov, ki so vrednostno sicer nižji kot v pretek-

Tomaž Godicelj

losti, a nič manj pomembni za naš razvoj v naslednjih letih. Konec avgusta bomo zagnali obnovljeno drugo štanco, oktobra pa nameravamo spremeniti transport rondelic na prvi prebiralni liniji. Prav tako so v polnem teku priprave na zamenjavo livnega stroja za ozki trak avgusta 2011.

O reorganizaciji naše tovarne je bilo povedanega in napisanega že veliko. Sam od reorganizacije pričakujem večji vpliv na področju obvladovanja in nadzora nad stroški proizvodnje. Zavedam se dejstva, da prodajne premije za rondelice določajo zahtevno evropsko tržišče in naši kupci, ki nam prodajno ceno priznajo ali pa rondelice kupijo pri konkurenci. Z visoko

kakovostjo rondelic, kratkimi dobavnimi roki in našo prilagodljivostjo lahko k višjim premijam nekaj prispevamo sami, bistveno pa na cene žal ne moremo vplivati. Če torej hočemo biti še naprej uspešni, se bomo morali v prihodnosti še bolj kot danes ukvarjati z optimizacijo stroškov proizvodnje. In če bodo stroški na enoto proizvoda že leta 2011 nižji kot leta 2010, bo zame reorganizacija Taluma zelo uspešna. Prepričan sem, da imamo dovolj znanja, izkušenj in volje, da reorganizacijo uspešno izpeljemo.

Svojim sodelavcem in vsem zaposlenim v Talumu želim prijetne počitnice.x

Družba Talum je pridobila status AEO

**PROJEKTA SKUPINA SLUŽBE
ZA MARKETING**
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Evropski parlament in Svet (ES) sta izdala uredbo o carinskem zakoniku Skupnosti, katere namen je izboljšati varnost na zunanjih mejah Skupnosti in hkrati pospešiti pretok blaga s poenostavljenimi postopki in uporabo informacijske tehnologije. Predmet uredbe je status pooblaščenega gospodarskega subjekta s kratico AEO (Authorized Economic Operator).

Program AEO je mednarodno priznan status, s katerim se želi zagotoviti varnost celotne mednarodne dobavne verige. V zadnjih dveh letih, odkar je status moč pridobiti, ga je pridobilo že nekaj slovenskih in evropskih gospodarskih družb, mnoge med njimi so naši poslovni partnerji. Med najbolj znanimi slovenskimi podjetji, s katerimi sodeluje Talum, d. d., sta podjetji Impol in Gorenje ter špediterji in prevozniki Goja, Intereuropa in DHL, med drugimi znanimi podjetji pa so še Krka, Mercator, Paloma in Perutnina Ptuj.

Uredba uvaja številne ukrepe, ki zastružujejo varnostne zahteve za

blago, ki vstopa v Skupnost ali jo zapušča. Ti ukrepi naj bi pripomogli k boljšim in bolj ciljnim naravnanim carinskim kontrolam, od leta 2013 pa se bodo predvidoma vedno bolj zaostrovali. To pomeni, da bodo podjetja, ki tega statusa ne bodo imela, podvržena vedno strožjim in pogostejšim carinskim kontrolam.

Program AEO Evropske skupnosti je namenjen vsem podjetjem, ki svoje izdelke prodajajo tudi zunaj Skupnosti, še zlasti tistim, ki izvajajo hišno carinjenje ali druge poenostavitve carinskih postopkov.

Na osnovi te uredbe ter dejstva, da hišno carinjenje in poenostavljene carinske postopke podjetje Talum, d. d., že izvaja, je leta 2009 oddalo na carinski urad vlogo za pridobitev statusa AEO »Carinske poenostavitve / varstvo in varnost« z namenom, da bi pridobili določene ugodnosti, ki jih ta status prinaša. Te ugodnosti so povezane s carinjenjem:

- hitrejši postopek opravljanja carinskih formalnosti na mejah med državami, ki so zunaj EU,
- manj fizičnih pregledov in kontrole dokumentov,
- prednostna obravnava, če je AEO-

subjekt carinska uprava izbere za kontrolo,

- manj podatkov v skupnih deklaracijah.

Vse te ugodnosti bodo sedaj, po pridobitvi tega statusa, bistveno skrajšale čas pri opravljanju carinskih formalnosti in s tem prispevale k učinkovitejšemu poslovanju podjetja.

Posredno pa prinaša ta status še druge ugodnosti:

- pripomogel bo k manj zamudam pri dostavi in prejemu blaga,
- v mednarodni trgovini nas bodo prepoznali kot varnega in zanesljivega poslovnega partnerja,
- tudi Talum bo vedel, kateri poslovni partnerji, dobavitelji, prevozniki in kupci so zanesljivi.

Ko je podjetje Talum, d. d., leta 2009 oddalo vlogo, se je na carinskem uradu začel postopek pridobitve, ki je potekal v več sklopih.

Najprej je bilo treba izpolniti Samoocenitveni vprašalnik ter Vprašalnik Smernice TAXUD. Na vprašanja so zaradi strokovnosti, obsežnosti in podrobnosti odgovarjali člani projektna skupine iz skoraj vseh služb in DE Taluma ter tudi sodelavci iz podjetja Vargas-Al in špedicije Goja.

Zatem sta inšpektorja Samo Lebarič iz Carinske uprave Maribor in Denis Perše iz Carinske uprave Ljubljana na osnovi teh dveh vprašalnikov v Talumu opravila več preverjanj v zvezi s carinskimi postopki, varstvom in varnostjo.

Na koncu postopka sta ugotovila, da Talum izpolnjuje vsa merila za pridobitev statusa:

- ustrezno vodi evidenco o skladnosti s carinskimi zahtevami,
- ima zanesljiv sistem vodenja knjigovodskih oziroma poslovnih in transportnih evidenc, ki omogočajo kontrolo,
- dokazano finančno solventnost,
- varstvene in varnostne standarde.

Ugotovitve je Denis Perše predstavil svojim nadrejenim, ki so na osnovi izvedene predhodne revizije ter ugotovitev na podlagi raznih kontrol sklenili, da Talum izpolnjuje pogoje za pridobitev statusa AEO. Od 7. julija 2010 je podjetje Talum, d. d., uradno evidentirano pod evidenčno številko SIAEOFSI001000201030867 kot imetnik statusa pooblaščenega gospodarskega subjekta AEO.

Pridobitev statusa je za Talum tudi obveza:

- podjetje si bo prizadevalo za zmanjševanje tveganj s področja varnosti in varstva, carinskih postopkov in manipulacije z blagom ter temu ustrezno prilagajalo organizacijske predpise ter navodila za delo;
- podjetje je dolžno carinske organe sproti obveščati o vseh težavah pri izpolnjevanju predpisov ter o pomembnih spremembah in dogodkih, ki bi lahko vplivali na pogoje za izdajo potrdila AEO;
- podjetje mora v roku enega leta od partnerjev v dobavni verigi, ki statusa AEO še nimajo, pridobiti varnostne izjave.

Ob koncu bi se radi zahvalili vsem članom projektna skupine, sodelavcem podjetja Talum, podjetja Vargas-Al, špedicije Goja in inšpektorjema carinskega urada, ki so tvorno sodelovali in k pridobitvi tega statusa prispevali veliko svojega truda. **X**

Projektna skupina od leve: Jasna Čuš Babič, Jožica Tumpej, Lidija Verdenik, dr. Marko Homšak, Dušan Šafarič - direktor CU Maribor, Mirko Veselič, mag. Franc Visenjak, Iztok Trafela in Nina Verdenik

Talivec livar

BOJAN MAGDIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Z delom v livarni sem se prvič seznanil kot dijak, ko smo v Talumu imeli praktični pouk, leta 1995 pa sem se zaposlil kot pripravnik na delovnem mestu talivec livar. Delati sem začel še v takratni stari livarni, seveda pod strokovnim mentorskim vodstvom, ker sem pač bil na začetku svoje poklicne poti. Začetki so bili težki, saj so nas v stari livarni velikokrat spremljale eksplozije aluminija ob stiku z vlago v kokilah. Sčasoma se tega navadiš, ker veš, da ti ob primerni varovalni opremi aluminij ne more do živnega. Delo je takrat potekalo nekoliko drugače kot danes. Talino smo pripravljali ročno. Ker so se večinoma pripravljale silicijeve zlitine, smo v peč morali naložiti silicij ročno, z lopato, in to tudi do tisoč kilogramov. Nato je bilo treba talino v peči premešati, spet ročno z orodjem, in pozneje posneti žlindro. Peči smo med ulivanjem prav tako dvigovali ročno, brez avtomatskega nadzora, med litjem smo s površine hlebčkov posnemali žlindro, na koncu linije pa smo hlebčke zlagali in pakirali spet ročno. Nekatere zlitine so bile zračno hlajene, kar je pomenilo, da so bili hlebčki za zlaganje vroči, to pa je še dodatno otežilo delo. Sčasoma so se stvari izboljšale. Dobili smo za takratne razmere nov zlagalnik hlebčkov in zraven tudi vezalno napravo.

Ko je bila zgrajena nova livarna, so se stvari občutno spremenile, že samo okolje in delovni prostor sta dosti bolj prijazna do zaposlenih. Tehnološki procesi litja so se spremenili. Livni

stroj za hlebčke je ostal skoraj enak, dograjeni pa so bili nov zračni hladilnik, zlagalnik hlebčkov in avtomatska vezalna naprava. Ti novi sklopi so nam na začetku obratovanja naredili veliko sivih las. Poleg teh smo dobili še novo linijo za palice, na kateri smo se morali praktično vse učiti na novo, saj do takrat takega načina litja v stari livarni nismo poznali. To je bilo nekaj novega, za nas nov izziv, zato smo nove naprave začeli spoznavati in kar hitro tudi obvladovati. Fizično delo je v dobri meri izginilo, saj zdaj večino operacij opravimo strojno z viličarji ali s tehnološkimi napravami za določeno vrsto del. Pozneje je bila livarna dograjena in postavljena peč za pretaljevanje odpadnega aluminija, ki je bila na začetku videti tako grozno velika, saj sprejme dobrih sto ton taline. Sčasoma je postala del vsakdanjih opravil in tudi videti ni več tako velika, saj včasih potrebujemo več taline, kot je je na razpolago. Nove naprave pa od nas zahtevajo nova znanja, ker tudi vsa ta nova tehnika zahteva pomoč človeka.

Delo v livarni je zahtevno, če pa so odnosi med sodelavci prijateljski, poteka veliko lažje. Delo mora biti timsko, ker je v končni fazi vsak odvisen od vsakega, vsaka nova faza dela pa odvisna od predhodne. Delo livarja nikakor ni lahko, če pa ga dodobra spoznaš in obvladaš in če so zraven še prijatelji, pa tudi tako težko ni. Menim, da je delo livarja glede na zahtevnost in vpliv na končni izdelek dandanes vseeno premalo cenjeno. **X**

Bojan Magdič

INTERVJU

Pogovarjali smo se z mag. Danilom Toplekom, predsednikom Uprave Taluma

Razmere še vedno **niso** **normalne**

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Pol leta je mimo. Ali nam lahko poveste, kako je v tem času poslovval Talum, kakšne težave so nastajale, kakšne razmere vladajo na trgih aluminija, glinice, električne energije? Kako jih Talum rešuje? Kakšen je torej rezultat?

Odločitev o tem, s kakšno kapaciteto bo obratovala elektroliza, je treba sprejeti vsaj pol leta pred začetkom novega poslovnega leta. To je minimalno obdobje, v katerem se je ob normalnih razmerah mogoče dogovoriti z dobavitelji o oskrbi s surovinami in energijo in s kupci o dobavah naših proizvodov. V razmerah, ki jih ni mogoče označiti kot normalne, so ti dogovori še težji in zahtevajo še več časa. Obratujemo le s polovično izkoriščenostjo kapacitet v elektrolizi, to dejstvo pa tudi neposredno vpliva na obseg možnega pretapljanja odpadnega aluminija.

Dokončnega izračuna poslovanja za prvo polletje letošnjega leta še sicer nimamo, vendar je na osnovi sprotnega spremljanja poslovanja mogoče napovedati, da bomo prvo polletje končali z izgubo.

Kako je s solventnostjo in likvidnostjo Taluma?

Zahvaljujoč skrbnemu poslovanju in pravočasnemu reagiranju ob samem začetku krize, smo zagotovili možnosti za ohranjanje primerne likvidnosti. Naša zadolženost je še vedno pod tisto stopnjo, ki se za takšno panogo in takšen obseg poslovanja šteje kot normalna, hkrati pa skrbno spremljamo naše kupce oziroma naše terjatve. Če

»Zahvaljujoč skrbnemu poslovanju in pravočasnemu reagiranju ob samem začetku krize, smo zagotovili možnosti za ohranjanje primerne likvidnosti.«

temu dodam še podatek, da nismo ničesar dolžni nobenemu našemu dobavitelju, je slika o našem finančnem položaju še bolj kompletna.

Do sedaj smo izgubo pokrivali iz lastnih rezerv. Ali bo v prihodnje tudi tako?

Drugače ne gre!

Nekatere države že napovedujejo začetek konca krize (če ne »blefirajo«). Kako kaže Talumu? Ali se že vidi luč na koncu tunela?

Teško je le na osnovi podatkov, ki na takšen ali drugačen način »zaidejo« v sredstva obveščanja, ocenjevati, ali se svetovno gospodarstvo že bliža koncu krize. Pri tem je treba upoštevati, da kljub veliki stopnji globalizacije vse nacionalne ekonomije vsekakor niso v enakem položaju. Velik notranji trg je v takšnih situacijah vsekakor velika prednost pred majhnimi, od izvoza

izdelkov in storitev odvisnimi ekonomijami. Precej različnih napovedi iz različnih delov sveta ne bi imenoval »blefiranje«, temveč prej bolj skrbno in bolj načrtovano spreminjanje javnega mnenja. Vsaka ekonomija potrebuje za svoj novi zagon določeno mero optimizma, te pa ni mogoče doseči le z nenehnim »preigravanjem« črnih scenarijev. To velja tudi za podjetja. Tudi za Talum!

Napovedujete, da bo v začetku prihodnjega leta začela elektroliza C obratovati s polno kapaciteto. Ali to drži? Že potekajo razgovori oziroma pogajanja za nabavo surovin in električne energije?

Potekajo intenzivne priprave, da bi bili z novim letom pripravljeni na zagon druge polovice elektrolize. Do takrat je treba dokončati remont še preostalih peči ter zagotoviti vse za nemoteno obratovanje potrebne stvari, predvsem surovine in električno energijo. Na trgu glinice kot najpomembnejše surovine za proizvodnjo aluminija so se v zadnjih dveh letih zgodile velike spremembe, ki neposredno vplivajo na možnosti Talumove oskrbe. Nekateri proizvajalci so prenehali obratovati (Euroalumina), drugi so proizvodnjo omejili in jo dolgoročno prodali trgovcem, ki jim zagotavljajo stalen dotok finančnih sredstev (ADG Grčija), nekateri pa se ubadajo s problemi kvalitete zaradi omejitev pri oskrbi s kvalitetnimi boksiti. Vse to vpliva na rast cen, tako da takšnih nabavnih pogojev, kot smo jih imeli v zadnjih letih, ni mogoče doseči. Pri tem je

omejitev tudi transport, saj je za nas cenovno sprejemljiva le oskrba preko Luke Koper.

Podoben je položaj na področju kalciniranega petrolkoka, kjer na dvig cen tega materiala ne vpliva le gibanje cen surove nafte, temveč predvsem relativno veliko povpraševanje (ne le iz aluminijske industrije) in majhno število proizvajalcev.

Elektrika je – kot vedno doslej – zgodba zase! Le upamo lahko, da jo bomo do konca leta dovolj uspešno zaključili, saj bodo v nasprotnem primeru vse druge aktivnosti brez pomena.

Lahko pričakujemo dolgoročno ugodno ceno aluminija na LME? Tako, ki Talumu ne bo prinašala izgube pri proizvodnji primarnega aluminija.

Trg aluminija je nepredvidljiv, saj ni odvisen le od ponudbe in povpraševanja porabnikov, temveč je postal podobno kot še nekatere druge surovine predmet finančnih transakcij. Vlagatelji ob pomanjkanju gotovosti na drugih trgih pospešeno investirajo v surovine in to je eden od razlogov za relativno visoko raven cene aluminija, in to kljub zmanjšani porabi v industriji.

Če k temu dodamo še odločilen vpliv Kitajske, ki z državnimi ukrepi čez noč spremeni predpise in tako vpliva na gibanje svetovnih borz, je mera nepredvidljivosti še večja.

Gibanje vrednosti ameriškega dolarja glede na evro celotno zadevo le še dodatno zaplete in oteži.

»Potekajo intenzivne priprave, da bi bili z novim letom pripravljeni na zagon druge polovice elektrolize.«

Reorganizacija se bliža koncu. Osnovni cilj je bil povečati produktivnost in zmanjšati stroške poslovanja. Toda ali ni to cilj vsakega podjetja, ne glede na reorganizacijo?

Drži, vendar je stopnja uspešnosti teh aktivnosti močno odvisna od tega, kakšna je notranja organiziranost podjetja. Vse prevečkrat je tudi med strokovnimi delavci mogoče zaznati mnenje, da s svoje pozicije in vloge v poslovnem procesu ne morejo bistveno vplivati na poslovanje celotnega podjetja, pri tem pa kaj hitro spregledajo možnosti, ki jih imajo v svojem okolju. Z novo organiziranostjo želimo doseči prav to, da se bo vsak zavedal odgovornosti za uspešnost poslovanja v svojem okolju, hkrati pa tudi tega, da posamezni deli Taluma kljub relativni samostojnosti morajo sodelovati in iskati sinergijske učinke.

Kaj je torej po vašem mnenju tisto, kar se v resnici pričakuje od reorganizacije?

Ni druge resnice od tiste, ki je omenjena že v prejšnjem vprašanju in odgovoru nanj.

Menjava statusa iz delovnih enot v družbe z omejeno odgovornostjo sama po sebi še ne prinaša rezultatov. Delovne enote, ki do sedaj niso dobro delale, bodo imele težave najbrž tudi v prihodnje. Kakšna bo v zvezi s tem politika vodstva Taluma?

Zreducirati organizacijske spremembe na menjavo statusa iz delovne enote v družbo z omejeno odgovornostjo je vseeno prevelika poenostavitve. To je

mogoče res prva, navzven najbolj opazna sprememba. Sama sprememba statusa s sabo prinaša precej več: večjo stopnjo odgovornosti za (ne)sprejemanje odločitev v tistih okoljih, kjer jim to do sedaj – pač zaradi dosedanje organiziranosti – ni bilo potrebno.

Kako bo koncern (Talum) vplival na poslovanje novonastalih družb? Kako dolgo jim bo pomagal in kdaj jih bo, v primeru slabega poslovanja, »ukinil«? Kaj bo torej prinesla morebitna poslovna neuspešnost novih družb?

Ne glede na drugačno organiziranost in pravni status posameznih delov sedanjega enotnega Taluma je pri presoji te samostojnosti ali tudi samozadostnosti novonastalih družb treba ohraniti trezno glavo. Nikakor ne gre razbijati tega, česar se ne da razbiti, ali tistega, kar ni racionalno. Koncern bo v prihodnje vsem samostojnim družbam nudil tiste storitve, ki jih je racionalneje organizirati za več družb hkrati, ali drugače, nudil bo tiste storitve, ki jih ni racionalno drobiti po manjših družbah. Znanje in izkušnje je treba ohraniti ter jih nadgraditi. Podobno velja za infrastrukturo, ki je na področju Taluma nastajala desetletja in jo je le težko, predvsem pa neracionalno drobiti. Je osnova za poslovanje vseh družb, ki bodo jutri poslovale na tem področju, in mora biti primerno vzdrževana, saj je osnova poslovanja vseh.

Seveda pa reorganizacija sama po sebi ne pomeni jamstva za to, da bodo vsi deli Taluma preživeli. Je pa na ta način omogočeno lažje iskanje drugačnih rešitev za posamezne dele proizvodnje, ne da bi na ta način ogrozili družbo.

Do sedaj so bile delovne enote »obremenjene« s stroški, ki jim jih je »narekoval« Talum, na primer stroški varstva pri delu, malice, storitev, obračunov, planiranja, pravne službe ... Kako bo v prihodnje?

Dokler nekdo na tovrstne storitve gleda kot na obremenitev, lahko hitro ugotovi, da jim jih nekdo narekuje, neodvisno od tega, ali sami na to pristajajo ali ne. Pri malo bolj resni analizi

poslovnega procesa se hitro vidi, katere so tiste aktivnosti oziroma tisti podporni procesi, ki jih vsaka proizvodnja potrebuje. In potrebuje vse od zgoraj naštetega in še dosti drugega. Osnovno vprašanje, na katero vedno iščemo odgovor, pa je, koliko od vsega tega. Seveda odgovor ni niti časovno vedno enak – pač odvisno od našega položaja na trgu in rezultatov poslovanja. V široki in poglobljeni razpravi v dosedanjem teku projekta reorganizacije se je jasno pokazalo, da se teh dejstev zavedajo vsi, ki so odgovorni za organizacijo in vodenje poslovnih procesov.

Bodo novonastale družbe vodili obstoječi kadri ali bomo k sodelovanju pritegnili še koga od zunaj?

Že sam pristop k projektu reorganizacije je bil dovolj jasen signal, da računamo predvsem na lastne kadre. V trenutku, ko je pretežno število vodstvenih delavcev spoznalo, da so določene spremembe v organiziranosti potrebne, je bilo jasno, da bomo to nalogo realizirali in da jo bomo realizirali v največji meri sami. Zunanje sodelavce smo uporabili predvsem pri določanju pravnega okvira prihodnje organiziranosti, saj imajo različne možne rešitve tako svoje prednosti kot svoje slabosti, ki jih je treba spoznati in se jih zavedati.

To, da so za implementacijo nove organiziranosti odgovorni sedanji vodje delovnih enot in služb ter strokovnjaki iz delovnih enot in služb, jasno kaže na našo odločenost, da tudi v novi organiziranosti prepustimo vodenje novonastalih družb in služb našim domačim kadrom. Zgodili pa se bodo določeni premiki, predvsem kot rezultat presoje potreb v določenem okolju.

Ali bo posledica reorganizacije tudi spremenjeno število individualnih pogodb?

Zmanjšalo se bo število vodij in s tem število individualnih pogodb, ki izvirajo iz tega statusa. Vsekakor pa bomo prisiljeni tudi v prihodnje uporabljati institut individualnih pogodb za vrsto ključnih kadrov, ki jih želimo v naši družbi obdržati, kot tudi za tiste kadre, ki jih želimo za delo pri nas pridobiti.

Talum je vedno reševal probleme presežnih delavcev relativno mehko. Ljudje večinoma niso čutili velikih negativnih posledic. Ali pričakujete, da se bo problem presežnih delavcev pojavil tudi pri reorganizaciji, in če se bo, kako ga boste reševali?

Problem števila zaposlenih ni bil in tudi v prihodnje ne bo odvisen od takšne ali drugačne organiziranosti družbe, temveč uspešnosti našega poslovanja

»Vse se da povedati, vendar ob za to primernem času.«

Koncern bo prevzel funkcije strateškega marketinga, strateške nabave in strateškega razvoja. Kaj to v resnici pomeni?

Nesmiselno je določene aktivnosti, ki zahtevajo vrsto ljudi s specialnimi znanji in izkušnjami, drobiti po manjših organizacijskih enotah, saj bi se hitro srečali s problemom premajhnega obsega dela v določenih sredinah. Še bolj nesmiselna je takšna razdrobitev iz tržne pozicije, ki jo lahko neka taka majhna enota doseže na določenem tržišču v primerjavi s pozicijo večje enote, v našem primeru koncerna Talum. Vsi sodelujoči v procesu reorganizacije so to dejstvo kaj hitro dojemali, pa čeprav je na začetku marsikdo pričakoval, da se bodo pojavile predvsem zahteve po samostojnem nastopu na področju nabave in prodaje.

Kaj menite o internem komuniciranju? Včasih ste prakticirali tako imenovani neposredni stik z zaposlenimi. Zakaj tega ne počnete več?

Kdo to trdi? Vsak, ki to želi, lahko pride in stik z mano in mnogi to koris-

tijo. Seveda pa tega ne razglašam na dolgo in široko, saj tovrstno komuniciranje jemljem kot stvar, ki se tiče le tistega, ki jo je želel, in mene samega. Tako bo tudi v prihodnje!

Še vedno pogrešamo prispevke članov Uprave v časopisu Aluminij. Prispevke, ki bi nastali iz potrebe članov po komuniciranju z zaposlenimi. Ali v prihodnje lahko računamo na to?

O vseh stvareh, vezanih na poslovanje, pač ni mogoče poročati niti v internem glasilu, saj je to dostopno tudi širši javnosti. Pa ne le njej, tudi našim poslovnim partnerjem, bankam, konkurentom ... Vse se da povedati, vendar ob za to primernem času. Ob upoštevanju tega bodo tudi v prihodnje člani kolektiva informirani o najpomembnejših dogajanjih v podjetju – tudi s strani članov uprave.

Kaj menite o predlogu o delitvi dela dobička delavcem?

Nisem prepričan, da je obvezna delitev dobička zaposlenim prava pot. Kapital ima svoje zakonitosti in vsaka dodatna obveza, ki ga čaka v nekem okolju, pomeni zanj dodatno prepreko za vstop v to okolje. Ker nenehno poudarjamo, kako si želimo v Sloveniji novih direktnih naložb v gospodarstvo, je jasno, da takšen ukrep niti malo ne bo prispeval k hitrejši uresnitvi takih pričakovanj. Prav tako je mogoče takšno obvezno delitev dobička obiti na najrazličnejše načine, ki bodo na koncu manj ugodni tako za zaposlene kot za državo, ki je takšen zakon predpisala.

Pričakovani dobiček je cena, ki vpliva na vlaganje kapitala v neko državo, panogo ali konkretno podjetje. Cena dela pa je plača in to je in bo najpomembnejši motiv za to, da smo pripravljeni delati v določenem okolju oziroma v določenem podjetju.

Krizni čas pač ni pravi za zabave. Nekoč smo srečanja zaposlenih redno prirejali. Kaj mislite, kdaj jih bomo spet?

Čakam na vabilo!x

Inovativnost v Talumu

MAG. KARMEN JOŠT

Letos smo zaposleni prijaviili 192 inovacijskih predlogov, od tega 172 koristnih predlogov in 11 tehničnih izboljšav, 14 predlogov smo zavrnili. To predstavlja 0,4 predloga na zaposlenega (preračunano na leto). Od tega je 78 predlogov v uvajanju, 93 je že realiziranih.

Največ inovacij, skupno kar 13, je predlagal Nenad Kardum, zaposlen v

DE Vzdrževanje od leta 1988. Tehnično izboljšavo z največjo gospodarsko koristjo letos je predlagal Viktor Zamuda, zaposlen v DE Vzdrževanje od leta 1986 kot vzdrževalec procesnih računalnikov. Nekaj ugotovitev:

- pri prijavljanju predlogov je sodelovalo 12 % oziroma 105 zaposlenih, prihranek na zaposlenega znaša več kot 220 evrov;
- največ izboljšav je bilo prijavljenih v DE Vzdrževanje, in sicer 57;
- največ predlogov na zaposlenega je bilo prijavljenih v DE Anode, v

povprečju 1,3 predloga na zaposlenega;

- največ zaposlenih je sodelovalo v DE Energetika, kar 25 %.

V Talumu težimo k temu, da bi čim več zaposlenih podalo inovativne predloge. To pomeni, da si želimo, da so zaposleni inovativni, da pri svojem delu razmišljajo tudi o priložnostih za izboljševanje tako svojega delovnega mesta in procesa kot tudi proizvodov in/ali storitev. Vsekakor pa mora biti vodja delovne enote ali službe prvi, ki aktivno podpira izvajanje množične inovativne dejavnosti. **x**

Prejeti inovativni predlogi po delovnih enotah in službah

Vzdrževanje	57
Anode	28
Livarske zlitine	25
Rondelice	19
Gnetne zlitine	17
Kontrola kakovosti	15
Izparilniki	10
Elektrolize	7
Ulitki	6
Energetika	6

PROIZVODNJA

Ulitki

MIRAN PURG

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Danes pakiramo prvo serijsko naročilo za ulitek, za katerega smo sami razvili tehnologijo. Ulit je po nizekotlačnem postopku litja in mehansko obdelan. Gre za prirobnico gorilniške komore za nemškega kupca toplotne tehnike. Tehnologijo smo razvijali po fazah. Prva faza je bila simulacija litja; v tej fazi smo definirali pozicijo kosa in napajalni sistem pri litju. Nato je potekala izdelava kokile pri zunanjem izvajalcu, temu pa je sledilo več testnih ulivanj in sprememb na kokili, da smo izpolnili vse kakovostne kriterije glede poroznosti in dimenzij surovca.

Prva testna litja niso kazala ravno obetavnih rezultatov, kasneje pa je ekipa, ki je razvijala kokilo in tehnologijo litja, zelo dobro opravila svoje delo. Potrjena je bila že prva vzorčna pošiljka, ki smo jo dobavili kupcu, in redna proizvodnja se je lahko začela. Ulit je specifičen zaradi tega, ker je potrebnih kar 25 minut mehanske obdelave in ima preko 50 kontrolnih mer dimenzij. To je sploh prvi ulitek, ki ga mehansko obdelamo in opravimo meritve na koordinatnem merilnem stroju. **x**

Mehanska obdelava in meritve ulitka

Paleta z ulitki

Izlet članov Sveta delavcev v Prekmurje

DRAGICA LESKOVAR

FOTO: ARHIV

Ob koncu vsakega štiriletnega mandata članov Sveta delavcev je sledila ekskurzija, največkrat v tujino. Letos smo na to ekskurzijo čakali kar nekaj časa, ker je takoj po koncu mandata zbolel predsednik Sveta delavcev, vmes smo se ukvarjali z drugimi, bolj pomembnimi zadevami in že je minila skoraj polovica leta novega mandata. Končno smo se dogovorili za datum in še to, da se bomo te ekskurzije udeležili kar člani obeh mandatov Sveta delavcev, prejšnjega in sedanjega. Sedanjim članom Sveta delavcev namreč preneha funkcija mandata z novo organiziranostjo družbe Talum. Predzadnji dan junija smo se v sončnem jutru zbrali pred tovarno skoraj vsi člani Sveta delavcev in nekateri povabljeni gostje. Iz uprave družbe se nam je pridružil edino Franc

Visenjaka, preostali člani uprave pa so se opravičili zaradi službenih ali osebnih razlogov.

Z avtobusom smo se odpeljali v Mursko Soboto, kjer smo bili dogovorjeni za tečaj varne vožnje. Zaposleni iz družbe Španik so nas lepo sprejeli in nam zaželeli prijeten dan v njihovi družbi. Najprej smo se zbrali v njihovi učilnici na teoretičnem delu tečaja.

Izkušen inštruktor nas je opozoril na mnogo novosti in napak, ki jih delamo kar vsi stari vozniki. Preizkusili smo se v hoji pod vplivom alkohola (s posebnimi očali), kar je bilo videti strašno smešno, v resnici pa je to stanje strašno nevarno. Sledil je praktični del na poligonu, kjer je nekaj neprijetnih in nevarnih predelov cestišča. Vsi smo vozili različne vrste avtomobilov, od

novega volva do starega golfa, na različnih cestnih podlagah in v različnih vremenskih razmerah. Vsi smo bili polni adrenalina, ko nas je na cestišču trikrat zasukalo okrog svoje osi. Kljub temu da nam je bilo zelo vroče, smo tečaj vsi uspešno opravili. V času, ko je bila ena skupina na poligonu, smo se preostali peljali v kraj Dobrovnik v Tropski vrt, kjer med milijonom orhidej vzgajajo tudi različne vrste rastlin v pravem tropskem vrtu. Res čudovit kraj. Popoldan smo se ustavili v prijetnem prleškem gostišču in se naužili njihovih dobrot. Ob koncu druženja se nam je pridružil predsednik Uprave in skupaj smo v sproščnem pogovoru ugotovili, da je bil tečaj zelo dobra nagrada za delo v Svetu delavcev. Želimo si še več podobnih druženj zunaj delovnega prostora, ker delujejo zelo pozitivno na vse nas.x

Člani Sveta delavcev

VARSTVO PRI DELU

Preverili ukrepanje ob izrednem dogodku

IZTOK TRAFELA

FOTO: ARHIV

Sistem obvladovanja ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu zajema tudi obvladovanje vplivov v primeru izrednih dogodkov. Talum spada med obrate večjega tveganja po smernici Seveso, zato ima izdelano Varnostno poročilo ter Načrt zaščite in reševanja. S slednjim sta tudi opredeljena ukrepanja in izvajanje aktivnosti v primeru nesreče na večjih virih tveganja.

Za zagotovitev primerne in pravočasne ukrepanja je treba izvajati vaje z ekipami za posredovanje. V ta namen je bila julija izvedena praktična vaja za primer nesreče na območju Industrijske cone Talum. Vaja je potekala v elektrolizi C in je

bila namenjena simulaciji nesreče na viru večjega tveganja (kriolit/elektrolizna kopel). Zajemala je simulacijo gašenja ob požaru, ki nastane kot posledica brizga tekočega kriolita in aluminija iz elektrolizne celice, prak-

tični prikaz gašenja pečnega manipulatorja in vozila za prevoz anodnih blokov z ročnimi gasilnimi aparati in prahom iz gasilnih vozil, uporabo dihalnih aparatov, preprečitev izpusta olja v kanalizacijo, nudenje prve medi-

cinske pomoči poškodovancu, reševanje in evakuacijo žerjavista iz kabine manipulatorja. Preverili smo tudi sisteme komuniciranja in obveščanja med udeleženci vaje.

Na vaji so sodelovali poklicni gasilci oddelka požarnega varstva podjetja Vargas-AI, operativna enota Prosto-voljnega gasilskega društva Talum, ekipa fizično-tehničnega varovanja podjetja Vargas-AI in Obratna ambulanta Talum.

S prikazanim na vaji lahko ocenimo, da imamo v Talumu sile in sredstva, s katerimi v primeru nesreče lahko preprečimo in zmanjšamo vpliv njenih posledic na ožje in širše okolje. Kljub temu pa ne smemo pozabiti na najpomembnejše, to je preventivno delovanje, s katerim preprečimo, da bi se izredni dogodki sploh zgodili.x

Reševanje iz kabine žerjava

Fotografije meseca

Arabec. Foto: Brigita Ačimovič.

Bora Đorđević in jaz. Foto: Silvo Predikaka.

Tako se plava žabica. Foto: Andrej Brumen.

Dinozaver. Foto: Zdravko Štumberger.

Kamnita kapela. Foto: Feliks Kodrič.

Ko ima človeško življenje manjšo težo kot zrak v žogi

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: MATIJA BRODNJAK

»Sedel je na visokem zaprašenem robniku, ki je ločeval cesto in smrdljivo pasjo ulico, polno vonja po lakoti, strahu in življenju ... Njegov obraz je imel oči, nos, usta in svetleča čokoladna lica, za katerim je počivalo otroštvo. Še en afriški obraz kot podoba iz otroških risb. Mandelj v očesnih odprtinah je presahnil suhe solze. To se je zgodilo takrat, ko je življenje izgubilo okus po preteklosti in so postale ulice mesto duhov. Za robnikom, ki je objemal strani ceste, se je začel nek nov svet, poln čudnega pričakovanja, ujetega v pomečkano srce in pomešanega s strahom pred upanjem. Upanje ubija na obroke. Ubija počasneje kot lakota in malarija. Ubija brutalno, košček za koščkom pri živem telesu. Potem ga je zagledal. Neznanca. Bledega, kot da v tisti deželi, kamor vodi zguljena afriška cesta, ne vzhaja sonce. V rokah je držal njegovo srečo. Majhno okroglo srečo. Prijel jo je in jo podal dečku. Žoga. Močno jo je objel in jo povonjal, kot da ne verjame, da je zdaj res njegova. Ni več občutil lakote, a nekje na dnu svojega srca je vedel, da jo bo zamenjal. Zamenjal jo bo takrat, ko bo lakota dobila volčje oči.« (A. Jelušič)

To je samo ena izmed zgodb, ki jo je popisalo življenje na razglednici iz Afrike, ki je polnila dnevno časopisje. Afriški otrok z velikim nasmehom in lakoto v očeh, ki je postal nepomembna in odrinjena novica v trenutku, ko so afriško deželo razparale vuvuzele in so se stadioni zatresli od pričakovanja. V zraku pa je obviselo upanje, da bo po široki prašni cesti prikoralakala

blaginja in zapihal veter s severa, ki bo pregnal smrad po afriški gnilobi, ki se je globoko zažrla v njeno rano ... Je za Afriko še upanje? Če boste v teh dneh v roke vzeli knjigo Ebenovina avtorja Ryszarda Kapuscinskega, vas bo morda spreletela misel, da je v Afriki vse tako, kot želijo drugi, in nič tako, kot bi moralo biti. Morda vas bo zbolelo razodetje, kam izginja vsa tista humanitarna pomoč, ki jo tako skrbno pošiljamo iz Evrope. Morda ne boste pripravljeni žrtvovati niti centa več, saj vsak cent stopnjuje morijo in podaljšuje agonijo ljudi v deželi, kjer upanje umira na obroke. In medtem ko je bila v minulih dneh v afriško pravljico ujeta kar milijarda vznemirjenih pogledov, je na drugi strani črna

gospa brusila svojo koso, da vam bi pokazala, kaj je to igra za življenje. M. Jones je zapisal: »Vsako jutro, ko se v Afriki gazela zbudi, ve, da bo morala teči hitreje, kot teče najhitrejši lev, sicer bo postala njegov plen. Vsako jutro, ko se lev zbudi, ve, da bo moral teči hitreje od najpočasnejše gazele, sicer bo od lakote umrl.« Kje je meja človečnosti? Zamislite si, da ste naslednje jutro vi tisti, ki boste morali teči, da boste preživeli, ali pa boste morali igrati, da ne umrete od lakote. In kje so vuvuzele? Ne, ta igra za življenje in smrt ne pozna navijačev, rdečih kartonov, podaljškov, ihtavih zmag in vrtoglavih vuvuzel, ki parajo nebo. Ta igra pozna samo bolečino in upanje. In vsakič, ko je tekmovalec

podal žogo soigralcu in se je publika stresla, je na črni celini ugasnilo življenje, brez vsake pozornosti, brez obžalovanja, brez fanfar. To je moj in tvoj svet, ko si po tihem morava priznati, da ima teža zraka v žogi večjo težo od življenja. Lahko pogledava stran, a ne bo nič drugače. Lahko se pretvarjava, da je to pač zakon narave, naravna selekcija. A ves čas si jemljemo privilegij Boga, ki bo odločil, kdo mora umreti in kdo lahko preživi. Za en sam cent humanitarne pomoči nevede sprejemamo odločitev o življenju in smrti ... Zaradi bolezni, lakote, pomanjkanja vode, nečistoče v Afriki vsako leto umre pet milijonov ljudi, kar je 13.699 ljudi na dan, 570 ljudi na uro in 10 ljudi na minuto. Humanitarna pomoč je samo še eno sredstvo za nakup orožja, s katerim islamske bande pobijajo afriško ljudstvo, posiljujejo in mučijo otroke in ženske ter ropajo njihove domove. Če k temu prištejemo še lakoto, potem imamo pred našimi očmi čisto pravo gladiatorsko igro, kjer ljudje tečejo za življenje. Potem so tukaj še farmacevtske družbe, ki so Afriko spremenile v medicinski poligon poskusnih zajčkov za enostavno testiranje zdravil. Bele miške so zamenjali za temne smejoče se obraze. To so novodobni gladiatorji, zmagovalci življenja, ki jih želi udomaćiti neznanec, ki je prišel po široki prašni cesti iz sveta, kjer ne vzhaja sonce. To je dežela naših sanj, naša nogometna naslada, ki je posrkala TV-ekran tiste polovice zdolgočasenega človeštva, ki misli, da je lahko svet kreacija njegovih zamisli. Po nogometni mrzlici je upanje v Afriki ponovno presahnilo, za njim pa so ostali mogočni stadioni kot opomin na neko obdobje. Nekoč bo čas pokazal, da ni razlik med črnim, belim, rumenim ..., saj so vse solze slanega okusa.x

RoboCUP – svetovno tekmovanje iz robotike

GREGOR KRUSIČ
FOTO: SRDAN MOHORIC

Tekmovanje RoboCUP je že tradicionalno tekmovanje iz robotike. Osnovna smernica tekmovanja je razvoj humanoidnih robotov, ki bodo do leta 2050 premagali takratnega svetovnega prvaka v nogometu. Začetki segajo v leto 1996, ko je bilo to le japonsko državno tekmovanje z osmimi ekipami. Že naslednje leto je postalo mednarodno, z 38 ekipami iz 11 držav. Od takrat se seli po večjih mestih sveta in vsako leto privabi več ekip iz več držav.

Letošnji RoboCUP 2010 je potekal od 19. do 25. junija v nam precej oddaljenem Singapurju. Udeležilo se ga je 3000 udeležencev, razdeljenih v 500 ekip iz 40 držav. Singapur je tehnološko zelo visoko razvita država, ki zajema močne industrijske in akademske naložbe. Ponuja odlično priložnost, da na tekmovanju RoboCup pokaže mešanje znanosti in industrijskih partnerjev.

Slovenija je tokrat sodelovala z eno ekipo iz Elektro in računalniške šole Ptuj. Ekipo so sestavljali dijaka zadnjega letnika Gregor Krušič in Aleš Stojak ter spremljevalka Nina Jeza. Oba dijaka že več let sodelujeta na

državnih tekmovanjih iz robotike in drugih panog, kjer dosegata izvrstne rezultate. Gregor je že štiri leta zapored državni prvak v konstruiranju mobilnih robotov, Aleš pa je leta 2009 zmagal v vseh hitrostnih vožnjah mobilnih robotov skozi labirint.

Dijaka sta nastopila v kategoriji reševanja, kjer gre za simulacijo reševanja ponesrečenca iz ruševin. Postavljena je prog, sestavljena iz petih »sob«, v vsaki sobi so ovire, ki otežujejo ali onemogočajo gibanje robota. V eni izmed sob je tudi pločevinka, ki jo mora robot najti, prijeto in odnesti na določeno mesto ter jo tam odložiti.

Robota sta dijaka sestavljala zadnje tri mesece pred tekmovanjem. V tem času sta razvila in izdelala popolnoma novega robota, vse od mehanike do elektronike in obsežnega programa. Robot ima gosenično podvozje, vsa druga elektronika je za lažje modifikacije zgrajena modularno in povezana z računalnikom Pico-ITX, ki je na samem robotu in predstavlja njegove možgane. Na podvozu, vsaki stranici in kotu robota so analogni svetlobni senzorji oddaljenosti, na

njegovem prednjem delu je robotska roka, ki omogoča manipulacijo z »žrtvijo«, na vrhu robota pa sta vrteča se kamera in laser, ki merita oddaljenost do najbližje ovire v vse smeri. Posledično robot dobi vpogled v okolico, kar mu omogoča izogibanje oviram in iskanje »žrtve«.

Priprave na tekmovanje so potekale do zadnjega večera. V četrtek, 17. junija, smo poleteli do Singapurja. Tam so nas sprejeli številni prijazni organizatorji, ki so nas popeljali do hostla, v katerem smo bili nastanjeni. Sobota (19. junij) je bila namenjena prihodu vseh udeležencev. Ta dan smo bili prosti in smo se uvajali in tamkajšnje okolje. Ob visokih temperaturah in vlažnosti zraka to ni bilo preprosto. Naslednji dan je bil dan za registracijo in prilagajanje robotov, 21. junij pa je bil prvi tekmovalni dan, imeli smo tudi dve vožnji. Torek, 22. junij, je bil drugi tekmovalni dan; imeli smo še dve vožnji in intervju pred komisijo, naslednji dan pa še tri finalne vožnje in ponovitev intervjuja pred več člani komisije, saj je najin prvi intervju navdušil prvo komisijo. V četrtek, 24. junija, zjutraj so potekale še vožnje

Aleš Stojak, Nina Jeza in Gregor Krušič

Predstavitve projekta v hotelu Park na Ptujju

finalistov, popoldan pa je bil namenjen razglasitvi rezultatov in zaključku tekmovanja.

Naša ekipa, torej edina slovenska, je v konkurenci 96 ekip iz celega sveta prejela naslov za najboljšo predstavitev. V praksi to pomeni ekipo z največjim znanjem in najbolje konstruiranim robotom.

Let nazaj v Evropo je bil zaradi nižje cene letalske karte šele 4. julija, tako da smo imeli dovolj časa spoznati samo mesto. Po prisluženi nagradi smo imeli še deset dni počitnic, da smo dobili vsaj drobno predstavo o tem, kako razvito mesto je Singapur, ki leži na polotoku jugovzhodne Azije.

Singapur ima 5 milijonov prebivalcev. »City-state« (v prevodu mesto – država) je finančno četrto mesto na svetu, ki igra ključno vlogo v mednarodnem trgu in ekonomiji. Seveda ni treba omenjati, da tu živi najbolj mešana populacija prebivalstva: Kitajci, Malezijci, Indijci, Kavkazijci in drugi različni Azijci; na seznamu mest z najvišjim odstotkom tujega prebivalstva je na šestem mestu. Gre, skratka, za eno najbogatejših držav na svetu. Omeniti velja, da vsak turist, ki vstopi v Singapur, zagotovo opazi neverjetno čistočo. Država je s čistočo obsedena. Mesto se imenuje »fine city« – in fine po angleško pomeni kazen. Če torej

naštejem le nekaj kazni: kazen za odmetavanje smeti v mestu, za pljuvanje po mestu, za odmetavanje žvečilnega gumija, kajenje na nedovoljenih mestih, uriniranje po mestu in podobno – za vse te prekrške je kazen 1000 singapurskih dolarjev.

Za dosežek na tekmovanju se moramo zahvaliti naši šoli, Elektro in računalniški šoli Ptuj, oziroma našemu ravnatelju Rajku Fajtu in drugim članom šole za vso podporo. Prav tako gre zahvala Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru za finančno pomoč in gospe Suzani Uran, ki je omogočila prijavo na tekmovanje.

Ker pa je bila udeležba povezana z visokimi finančnimi stroški, se moramo zahvaliti tudi vsem donatorjem, ti pa so bili: Talum, Mestna občina Ptuj, ČIS TEAM, Animacija, Detekt Biro, Mercator, Obrtna Zbornica Ptuj, Perutnina Ptuj gostinstvo, Bongo, A&B Elektrotehnika, Stojak Damir, Kamenšek in Topolovec. Hvala tudi 80. razpisu Javnega sklada Republike Slovenije za tekmovanja v tujini.

Bilo je odlično, tudi rezultati so odlični, sedaj pa se začnjenja iskanje ambicij za RoboCup 2011!^x

ZDRAVJE

Rišemo in pišemo o zdravju

DARJA VODUŠEK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Krepko smo že zakorakali v poletne dni, ko nas večina razmišlja, kam bomo šli na počitnice, tisti pa, ki so se z njih vrnili, pa obujajo spomine na prijetne dni. A vendar je prav, da tudi v teh dneh razmišljamo, kaj narediti za svoje zdravje.

Naši otroci so o zdravju razmišljali letos malo kasneje kot običajno, saj

smo razstavo *Rišemo in pišemo* organizirali šele sredi junija.

Zagotovo je bil to tudi eden od razlogov, da je bil letošnji odziv na povabilo k ustvarjanju na temo *Smehe je zdrav* nekoliko manjši.

Ste pa tisti, ki ste risali, ponovno dokazali, da so meje ustvarjalnosti neskončne in da domišljija »dela sto

na uro«. Vsem, ki ste risali, gre velika pohvala.

Zaključek aktivnosti je ob otvoritvi razstave popestril Andrej Rozman Roza, ki nas je nasmejal s svojo predstavo *Kako je Oskar postal detektiv*.

Še enkrat vse pohvale mladim ustvarjalcem in se vidimo prihodnje leto!^x

Kronist

DARKO FERLINC
FOTO: DARKO FERLINC

Slavko Krajnc se ukvarja z zgodovino kraja. Govorimo seveda o Lovrencu na Dravskem polju, kjer je doma. Pri gasilskem društvu je bil tajnik. Za društvo je bilo zelo pomembno, da so se zapisovali, in se seveda še zapisujejo, pomembni dogodki iz življenja in dela društva. Začel je zbirati zapise o društvu in celotnem kraju. Pri tem mislim predvsem na novinarske članke v lokalnih časopisih, kot so: Štajerski tednik, Ravno polje, pa tudi Večer in naš časopis Aluminij. Tako je začel nastajati arhiv, saj sta ga zgodovina kraja in gasilstva v kraju vedno zanimali. Slavko nadaljuje pisanje kronike gasilskega društva, ki jo pišejo že od leta 1951, ko je društvo praznovalo 65. obletnico delovanja. Mimogrede, leta 1886 so ga ustanovili takratni lovrenški veljaki v vsem dobro znani lovrenški gostilni Zupanič (nek-daj Finžgar). Zajetna knjiga je razdeljena po letnicah. Vsako leto so vpisani glavni dogodki. Tu in tam je prilepljena še kakšna fotografija ali izrezan časopisni članek. Vsako leto iz zapisov, ki jih je zbral o društvu in kraju, sestavi besedilo, ki ga potem prepíše v knjigo kronike. Zanimajo ga vsi dogodki, ki so povezani s krajem in občino Kidričevo.

Nato pokaže debele rednike zbranega gradiva. V njih najdemo veliko člankov iz časopisa Aluminij, med njimi tudi tiste o Talumovi akciji za zdravje *Zdravo Talum*. Prav posebno pozornost pa namenja kolesarjenju.

Hrani tudi prvi izvod tovarniškega časopisa iz leta 1963.

Članke izrezuje in jih spravlja v rednike. Nato jih na koncu leta sortira po dogodkih in tematiki: dogodki v Talumu, v občini, v Lovrencu, pa gasilstvo, šport in še mnogo drugega. Povzetke zapisov vnaša tudi v računalnik. Na tak način hitreje pride do bistva zapisa za društveno kroniko. Ostane seveda bolj ali manj samo gasilstvo. Zbrane ima vse zapise iz časopisov o svojem kolesarjenju, predvsem tiste o 500 km dolgi kolesarski poti po Sloveniji. Tega dogodka se najbrž še spomnimo. Zbira in hrani tudi vsa poročila s statistiko o kolesarskem maratonu Poli.

Poleg člankov zbira Slavko še druge

rajo tako rekoč nedotaknjene kovance. Zanimivost so posebne izdaje posameznih držav. Slavko kovancev ne kupuje. Zbira pač tiste, ki jih dobi. Za njega so najpomembnejše letnice, sicer pa mu zbirka pomeni manj kot nekatere druge.

Vrnimo se h kroniki. Za leto 1954, ko je v Tovarni glinice in aluminija Strnišče iz elektrolizne peči pritekkel prvi aluminij, je zapisano, da so gasilci posredovali pri več požarih. Pri tem so naleteli na velike težave, saj je bila oprema slaba, vozni park pa zelo skromen. Tega leta so bili med drugim poklicani v Jurovce in imeli med potjo težave s predrto gumo. Najbrž tega dne niso veliko gasili. Poleti so priredili tombolo. Takrat je bilo to še

stvari, na primer značke. Te so bile včasih zelo v modi. Vsaka »fabrika«, ki je kaj dala nase, jih je imela na zalogi. In njeni predstavniki so jih nato delili svojim poslovnim partnerjem. Ker jih je bilo veliko, so seveda postale zelo hvaležen predmet zbiranja. Včasih se je v Talumu najvišje priznanje za dosežene uspehe imenovalo Zlati znak (danes Zlati metulj) in je bilo prav tako v obliki značke. Danes značke le še malokdo ponuja kot reklamni predmet.

Zbira tudi evre. Ha, kdo jih po ne. Le da jih on spravlja v album. Seveda se zbirajo po navadi le kovanci. Vsaka država, kot vemo, ima na kovancih svoje motive. To pa dela zbirko zanimivo. Pokaže zbirko kovancev, ki se jim vidi, da so že bili v obtoku, torej v uporabi. Pravi zbiratelji pa seveda zbi-

»Slavko nadaljuje pisanje kronike gasilskega društva, ki jo pišejo že od leta 1951, ko je društvo praznovalo 65. obletnico delovanja.«

mogoče. Nihče ni kontroliral prihodkov, pa tudi nobenih davkov ni bilo za takšno početje. Odkar pa smo v novi državi, ni več gasilskih vesellic ali pa so redke. Denar, ki so ga na tak način zbrali, je bil eden glavnih virov dohodka društva. In zbrali so ga toliko, da so tega leta kupili šestvaljni motor Steuer za gasilski avtomobil. Okoliški kmetje so bili tega leta kar zadovoljni z letino, malo manj pa z davki. Na Ptujski Gori pa je neka ženska pripravljala hrano za svinje kar v »štali«. Najbrž seveda na odprtem ognju. Ena od svinj je vse skupaj prevrnila in ogenj je zajel vso gospodarsko poslopje. Takih zgodbic je v tem okolju še veliko. Saj so gorele cele vasi. Hiše so nekoč bile tudi

lesene s slamnatimi strehami. In kaj boljše gori kot slama.

Za leto 1959 je zapisano, da je bila v Lovrencu organizirana sektorska gasilska vaja, ki jo je vodil tovariš Andrija Toplek – oče našega predsednika Uprave.

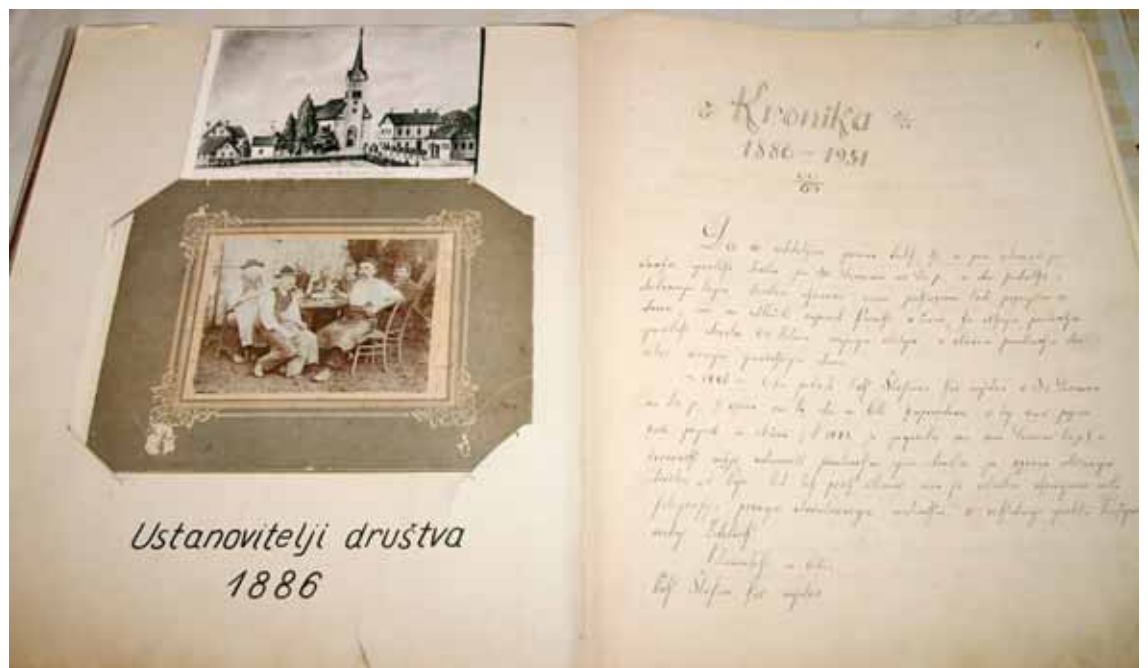
Kronika beleži tudi dogodke iz Taluma. Posebej je opisano rušenje našega dotedanjega simbola, tovarniškega dimnika. Rušenje je takrat opazovalo veliko število ljudi; nekateri so prišli v tovarno, drugi pa so podiranje gledali od daleč: s Ptujskega gradu, s Ptujске Gore, od koder koli, saj je bil dimnik tako visok, da se ga je videlo tako rekoč od povsod.

Spet smo opisali delček življenja

enega naših sodelavcev. Takšni opisi so enkrat bolj, drugič manj zanimivi, pa vendar govorijo o tem, da ljudje nismo samo delavci, ampak da imamo vsak svoje življenje tudi izven »fabrike«. Pa saj za to življenje pravzaprav delamo.x

»Okoliški kmetje so bili tega leta (1954) kar zadovoljni z letino, malo manj pa z davki.«

Tradicionalno srečanje šahistov Taluma, Perutnine Ptuj in Šahovskega društva Ptuj

VIKTOR NAPAST
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V petek, 21. maja, je v športnem parku v Apačah potekal tradicionalni dvoboj v šahu med ekipama Talum Kidričevo in Perutnina Ptuj. Dosedanji dvoboji so bili vedno zelo izenačeni, letošnjega pa je prepričljivo dobila ekipa Taluma z rezultatom 16,5 : 9,5. Igrali smo s tempom 2 x 15 minut, dvokrožno. Po odigranem ekipnem dvoboju je potekal tradicionalni turnir posameznikov. Zmagal je obetaven mlad šahist Šahovskega društva Ptuj Klemen Janžekovič, drugo in tretje

mesto pa sta zasedla Viktor Napast in Silvo Zajc. Turnir je štel kot prvenstvo Taluma.

Prvak Taluma za letošnje leto je postal Viktor Napast (DE Kontrola kakovosti), drugo mesto je zasedel Silvo Zajc (DE Livarske zlitine) in tretje Roman Intihar (DE Kontrola kakovosti).

Šahisti Taluma se za pomoč pri organizaciji dvoboja zahvaljujemo vodstvu Taluma in sindikatu SKEI.

Ob tej priložnosti vabimo zaposlene v Talumu, ki imajo radi igro na štiriinšestdesetih poljih, da se udeležijo rednih mesečnih turnirjev v restavraciji Pan, ki potekajo vsak drugi ponedeljek v mesecu, razen avgusta. x

Šahisti

OBISK PRI SODELAVCU

Štiriperesna sreča

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Pred nedavnim se je oglašil pri meni Petar Markotič, ki ga večina zaposlenih v Talumu dobro pozna. Dolga leta je delal v elektrolizi, sedaj pa dela v DE Ulitki. Natančneje, sedaj ne dela nikjer, ker ima bolniški dopust. Petar je prišel v mojo pisarno in me prosil, da bi v časopisu objavili njegovo zgodbo. Oblečen je bil v športna oblačila. Kot bi želel igrati košarko. In povedal je, da je na bolniški in da je v Ormožu. Seveda sem takoj pomislil na psihiatrično bolnišnico, kar je tudi potrdil. Vprašal sem ga po vzroku in kot iz topa je izstrelil, da se je znašel tam zaradi težke depresije in poskusa samomora. Uh! Nisem več spraševal. Tako kot najbrž drugi pacienti v bolnišnici, tudi on počenja stvari, ki mu zapolnijo čas. Petar namreč zbira štiriperesne deteljice, ki jih prav v tem času razstavlja v prostorih bolnišnice. Na bele liste papirja lepi štiri-, pet-,

celo šestperesne deteljice, ki jih najprej stisne med liste bloka, v katerega piše pesmi. Ima neverjeten občutek za iskanje.

Z našim fotografom Mišom sva ga obiskala v bolnišnici in si razstavo ogledala. Seveda ga je Mišo fotografiral, jaz pa sem sedel na klopi v parku in razmišljal o Petru in ljudeh, ki tam začasno domujejo.

Poskus samomora. Petar je pogoltnil 35 uspavalnih tablet in je bil pet dni v komi. Groza! Toda preživel je. Na nek način je vstal od mrtvih. Nato je začel iskati štiri-, pet- in šestperesne dete-

ljice. Potem je začel pisati pesmi: malo v slovenščini, malo v hrvaščini. Ampak piše in čaka, da mine. Jemlje tablete za pomiritev, antidepresive ali nekaj podobnega, in čaka. Mi pa, ki nas kaj takega (še) ni doletelo, ne razumemo prav dobro v kakšnem stanju je Petar in v kakšnem stanju so njegovi sotrpini v ormoški psihiatrični bolnišnici.

Želimo mu skorajšnji povratek v prejšnje življenje. Želimo mu, da bi spet postavljaj rekorde pri izbijanju jeder na svojem delovnem mestu. Njemu in njegovim iz bolnišnice. x

Petar Markotič

Nova dimenzija aluminija

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: [www.os-mirna.si/ EKO%20sola/ekosola.html](http://www.os-mirna.si/EKO%20sola/ekosola.html)

Veliki splošni leksikon opredeljuje aluminij kot kemijski element z oksidacijskim številom +3, vrstnim številom 13, atomsko maso 26,98 in gostoto 2,7 g/cm³. Njegovo tališče je pri 660 °C in vrelišče pri 2467 °C. Rekli boste, nič novega, a tokrat smo klasično kemijo ponovili samo kot uverturo v novo kemijo, ki bo zaznamovala 21. stoletje. Prihodnost aluminija zaradi superatomov dobiva povsem nove razsežnosti. Dobrodošli v prihodnosti, kjer nič ni tako, kot je videti!

Ameriški raziskovalci so ugotovili, da se aluminij ne obnaša vedno kot aluminij, saj ga lahko pripravijo do tega, da ima lastnosti drugih elementov periodnega sistema, kot sta na primer jod in kalcij. Prav ti na novo sestavljeni superatomi bodo dali periodnemu sistemu povsem novo dimenzijo. Pa gremo lepo po vrsti. Atomi aluminija se vedejo povsem drugače, če nastopajo kot molekule, ki so sestavljene iz specifičnega števila atomov, in drugače, če nastopajo sami ali v velikih množicah. Če združimo natančno 13 aluminijevih atomov, se ta skupina ne bo obnašala kot aluminij, temveč kot osamljen atom bronca ali joda. Skupina 14 aluminijevih atomov pa se bo vedla kot magnezij ali kalcij. In prav te skupine atomov imenujemo superatomi. Raziskovalce je presenetilo dejstvo, da lahko samo en dodan ali odvzet atom popolnoma spremeni kemijske lastnosti superatoma.

Verjetno se sprašujete, v čem je skrivnost spremembe lastnosti superatoma aluminija. Atomi si v skupini delijo elektrone. Vsak atom daruje svoje zunanje elektrone v skupno lupino in število elektronov v zunanji lupini določa kemijske lastnosti superatoma. Ta lastnost pa ne deluje samo pri atomih aluminija, temveč tudi pri skupini atomov nekaterih drugih elementov.

In kaj prinaša to znanstveno odkritje? Superatome bodo v prihodnosti uporabljali kot po meri oblikovane gradnike. Fiziki in kemiki so s tem odkritjem dobili večjo škaflo z orodjem, s pomočjo katere bodo razvijali nove materiale.

Fin aluminijev prah so do sedaj uporabljali kot gorivo za raketne motorje, a problem je bil v njegovem skladiščenju, saj je v stiku s kisikom sproščal veliko energije, kar je lahko pripeljalo do eksplozije. Kot superatom pa je aluminij za skladiščenje povsem stabilen.

Nova kemija bo v prihodnosti omogočala izdelavo cenejših materialov, ki bodo izboljšali proizvodnjo energije in pomagali v boju proti onesnaženosti.

Velik napredek si obetajo tudi na področju izdelave superzmogljivih računalnikov, kjer bi uporabili magnetne atome. Znanstveniki želijo sestaviti pomnilniško kartico, imenovano magnetni RAM. Na tej kartici bi se informacije lahko shranjevale z veliko večjo gostoto kot pri klasičnih načinih shranjevanja.

Danes v procesorjih in pomnilniških karticah uporabljajo materiale, ki niso magnetni, zato nujno potrebujejo nove materiale, ki bodo rodili novo generacijo računalnikov.

Prihodnost se drzno spogleduje z nanomedicino in sanjari o povsem novih materialih, ki bodo imeli revolucionarne električne, magnetne, optične in mehanske lastnosti. Kakšno vlogo bo v tej bitki za prihodnost odigral aluminij, lahko le sanjamo, a nova kemija veliko obeta in nove generacije se bodo posmehovale periodnemu sistemu, ki je bil sestavni del v mozaiku osnovne izobrazbe naše generacije.

Povzeto po: Science Illustrated, št. 6/2010x

Otroci in Roza

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Odhaja Marjan Rampre

Avgusta odhaja v zasluženi pokoj naš sodelavec **Marjan Rampre**.

Njegova pot v Talumu, takrat še TGA-ju, se je začela januarja 1973, ko je prišel iz Perutnine in se zaposlil v elektrodelavnici, kjer je kot kvalificirani električar opravljal različna dela na področju elektrovzdrževanja. Medtem se je tudi strokovno izpopolnjeval in si pridobil srednješolsko izobrazbo za elektrotehniko in energetiko. Nekaj časa je delal v Službi varstva pri delu, nato pa je bil do leta 1998 vodja vzdrževanja elektrovozil, ko je bil zaradi reorganizacije premeščen v Pri-

pravo dela v DE Vzdrževanje. Kot planer je skrbel za šifriranje in nabavo artiklov na področjih elektrotehniko, elektronike, računalništva in telekomunikacij. Delo je ves čas opravljal strokovno in vestno ter bil vedno pripravljen pomagati sodelavcem tako z nasveti kot tudi fizično.

Omeniti je treba tudi njegove prostochasne dejavnosti. Ena izmed pomembnih je prav gotovo prizadevno delo v PGD Talum Kidričevo, kjer sodeluje in opravlja pomembne funkcije. Tudi njegova pomoč marsikatere mu prijatelju in znancu na začetku

kurilne sezone ni zanemarljiva, ko je treba aktivirati centralno ogrevanje.

Vemo, da mu v pokoju ne bo dolgčas, saj se za človeka, kot je Marjan, ki mu urejen dom pomeni veliko, vedno najde dovolj dela v hiši in okrog nje. Pa tudi za družino in vnukinjo bo sedaj več časa.

Marjan, ob odhodu v pokoj se ti zahvaljujemo za opravljeno delo. V tretjem življenjskem obdobju ti želimo vse dobro, predvsem pa zdravja.

Sodelavci in sodelavke iz DE Vzdrževanjex

Franc, srečno ob odhodu v pokoj

Franc Mohorko si bo vtisnil v spomin še en prvi julij. Ta dan je njegov zadnji delovni dan v podjetju in istočasno rojstni dan.

Franc se je zaposlil v takratnem TGA-ju leta 1977 v elektrolizi B kot posluževalec elektroliznih peči, kasneje pa kot črpalec aluminija iz elektroliznih peči. Leta 1995 je postal invalid III. kategorije in bil premeščen v dnevno izmeno, kjer je opravljal delo surovinarja in strojnika. Nekaj časa je bil zaposlen tudi v DE Izparilniki. Januarja 2002 se je zaposlil v hčerinskem podjetju Storal na delovnem mestu izdelovalca zabojev in palet, kjer je ostal vse do upokojitve. Franc je znan kot zelo dober tesar, tako da mu delo z lesom ni bilo tuje.

Bil je vesten, priden in marljiv delavec. Ob odhodu v pokoj se mu zahvaljujemo za minulo delo ter želimo obilo zdravja in prijetne trenutke v krogu najdražjih.

Sodelavci Storalax

Edvard je v »penziji«

V začetku julija se je upokojil sodelavec **Edvard Karneža**.

V Talumu se je zaposlil leta 1983 kot pomočnik pri posluževanju elektroliznih celic. Kmalu je napredoval v posluževalca in nato vodjo skupine za posluževanje elektroliznih celic. Leta 1992 je bil razporejen na delovno mesto posluževalca naprave za suho čiščenje plinov, kjer je tudi dočakal upokojitev. Bil je pošten in marljiv sodelavec, vedno pripravljen poma-

gati, če je bilo potrebno. Veliko ljudi ga pozna po njegovih mojstrovinah, ki so nastale v domači mizarški delavnici.

Ob odhodu v pokoj mu sodelavci želimo, da bi mu zdravje dobro služilo, da bi se veliko potepal po haloških gričih in prevozil veliko kolesarskih kilometrov po haloških cestah.

Sodelavci iz Elektrolize Cx

Marjan se bo upokojil

Marjan Irgl bo kmalu dopolnil svoj delovni staž in avgusta odhaja v zasluženi pokoj.

V takratnem TGA-ju se je zaposlil leta 1979 kot vzdrževalec naprav elektroliznih peči v hali B. Opravljal je zahtevna ključavničarska dela, posebej pri rekonstrukciji peči na predpečeno anodo in po zaprtju elektrolize B, ko je vodil skupino za razgradnjo peči in tokovodnikov. Bil je vesten delavec in svoje izkušnje je rad prenašal na nove sodelavce.

V svojem Destrniku je že dolga leta aktiven gasilec in velik ljubitelj kolektarstva, tako da mu v pokoju ne bo dolgčas. Želimo mu še veliko zdravja in užitek pri hobijih!

Sodelavci OE Vzdrževanje elektrolizx

Upokojil se je naš Janez

Prvega julija 2010 se je upokojil naš sodelavec **Janez Peklič**. V takratnem TGA Boris Kidrič se je zaposlil 3. septembra 1979 kot varilec v strojni delavnici in delo varilca opravljal do upokojitve. Bil je dober varilec, v vseh obratih tovarne je pustil sledove svojega dela, v svoji skupini pa je rad

poskrbel za dobro vzdušje. V Njivercah si je ustvaril dom in družino. Sodelavci mu želimo, da bi mu zdravje čim bolj služilo, da bi s svojimi najdražjimi čim dlje užival zaslužno upokojitev.

Sodelavci iz Strojne delavnicex

Aluminij, številka 7, julij 2010

Franc, srečno v »penziji«

Franc Peršuh je prišel v tovarno leta 1988. Prvih nekaj mesecev je delal v livarni, kasneje pa je prišel v elektrolizo C, kjer je delal kot voznik anod in aluminija. Tu je kot prizadeven in vesten delavec vztrajal vse do začetka julija 2010, ko se je zaslužno upokojil.

Franc, tudi ti si se pridružil tistim, ki »nimajo več časa«. Upamo, da ti časa ne bo zmanjkovalo zaradi dela in obveznosti, ampak zaradi stvari, ki jih počneš z veseljem. Zato le obriši prah z ribiških palic in tudi kakšno tekmo več v Ljudskem vrtu si oglej. O vinogradu ne bomo izgubljali besed, saj si ga vsa ta leta, kar te poznamo, z veseljem obdeloval. Še bi lahko naštevali, saj skoraj ni stvari, ki je ne bi počel z veseljem. Franc, veliko sreče, zdravja, lepih trenutkov ti želimo ob odhodu v pokoj!

Sodelavci iz Elektrolize Cx

Srečno, Marija!

»Srečno, Marija!« S tema dvema besedama smo se 1. julija 2010, na njen zadnji delovni dan v Talumu, poslovili od spoštovane sodelavke **Marije Korada**. Odločila se je, da se po 37 letih in še nekaj mesecih dela v Talumu upokoji.

Marija se je zaposlila v takratnem TGA-ju februarja 1973 kot administratorka operativne priprave dela v DE Vzdrževanje. Vse do upokojitve je vestno in natančno opravljala administrativna dela (pod različnimi nazivi) za razna področja Vzdrževanja.

Marija je svoje delo opravljala z veliko znanja in dobre volje. Zaradi narave dela je imela veliko stikov z različnimi ljudmi, kar je lahko lepo, a je hkrati tudi izjemno zahtevno. Vsa leta ji je uspevalo samostojno in strokovno opraviti vse zaupane ji naloge in z njenim delom smo bili zadovoljni vsi. Ob tej priložnosti se ji zahvaljujemo za

minulo delo, v prihodnje pa ji želimo dobro zdravje ter da ne pozabi na nas in del življenja, ki smo ga prehodili skupaj.

Sodelavke in sodelavci iz DE Vzdrževanjex

Stipe odhaja v pokoj

Čas hitro mineva in prišel je dan, ko **Stjepan Kresonja - Stipe** končuje svojo poklicno pot v Talumu. Začel je daljnega leta 1970 v Tovarni Rade

vzel vodenje Elektromehanske delavnice. Zanj je bil rešljiv vsak problem, svoje bogato znanje in izkušnje pa je delil tudi s sodelavci.

Končar, v servisu generatorjev kot elektromehaničar. Sodeloval je pri montaži opreme v elektrarnah po takratni Jugoslaviji, nazadnje pri montaži generatorjev v Hidroelektrarni Zlatoličje.

Leta 1974 se je zaposlil v takratnem TGA-ju kot elektromehaničar v OE Elektrovzdrževanje, v elektromehanski delavnici. Ob delu se je dodatno izobraževal in si pridobil poklic elektrotehnik. V letih od 1987 do 1990 je vodil skupino v Polnilnici, delavnici za popravilo in polnjenje elektrovozil. Po treh letih je zaradi službenih potreb, vestnosti, zanesljivosti, bogatega strokovnega znanja in izkušnji pre-

Po reorganizaciji OE Elektrovzdrževanje leta 2002 je opravljal zahtevna dela kot električar specialist. Zadnja leta je poleg drugih zahtevnih del opravljal periodične preglede ročnega orodja ter prenosnih naprav in skrbel, da so bile pravočasno pregledane in servisirane. Avgusta odhaja Stipe v pokoj. Sedaj bo imel več časa za svoj mali vikend v Preši pri Majšperku, kamor se je rad umaknil iz mestnega vrveža v objem narave.

Stipe, vse dobro in veliko užitek v pokoj ti želimo!

Sodelavci iz OE Elektrovzdrževanjex

Hvala, Milan, obilo zdravja in še mnogo prijetnih dni

Drugega julija 2010 je odšel v pokoj sodelavec **Milan Vrabl**, ki je bil v naši tovarni zaposlen od leta 1974.

Petek. Običajen dan, s katerim se konča delovni teden. Pa vendar je bil ta petek zelo drugačen od drugih, kajti namenili smo ga našemu Milanu. To se je zgodilo nekoliko prehitro in težko je najti prave besede za slovo.

Mnogo pohvalnega je bilo o Milanu do sedaj že zapisanega in povedanega, zato še enkrat hvala. Čeprav ne gre v pozabo, zapišimo še enkrat, da je bil prejemnik zlatega metulja, in ponovimo besede, ki so mu bile takrat namenjene.

Sodelavec Milan se je v TGA Kidričevo zaposlil 5. decembra 1974 v Elektrolizi A v takratnem TOZD-u Proizvodnja aluminija. Čeprav so bile delovne razmere težke, se je znal prilagajati zahtevam, ki so bile potrebne za

nemoteno pridobivanje aluminija. Zaradi zdravstvenih težav je bil po sklepu invalidske komisije leta 1990 razporejen v DE Vzdrževanje, kjer je opravljal dela skladiščnika. Kadrovske in organizacijske spremembe so ga pripeljale v Nabavno službo, kjer so mu bila zaupana dela skladiščnika III. Ob delih v priročnem skladišču je vrsto let opravljal funkcijo predsednika krvodajalcev v podjetju Talum. Svoj prosti čas preživlja aktivno, kajti že vrsto let je član zelene bratovščine. Ne glede na to, kje, kdaj in s kom boš, Milan, ostajamo s tabo in ti z nami. Hvala za prijateljstvo, ki nas bo spremljalo na nadaljnji poti življenja. Želimo ti vse najlepše, zdravje in sreča pa naj bosta tudi v prihodnje tvoja zvesta spremljevalca.

Sodelavci iz Nabavex

Zahvala

Ob boleči izgubi brata

Stanislava Lenarta
iz Strnišča 2

se iskreno zahvaljujem podjetju Talum in bratovim sodelavcem za izkazano pozornost in spoštljivost ob zadnjem slovesu. Hvala tudi g. Hinku Dasku za odigrano melodijo Tišine.

Danica Meško

Zahvala

Iz srca se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so našega dragega moža, očeta, dedija, tasta in brata

Jožefa Burga
iz Trčca 41

spremljali na njegovi zadnji poti, darovali sveče in cvetje in nam izrekli sožalje.

Njegovi najdražji

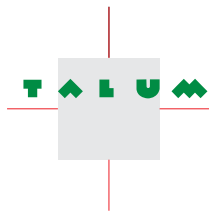
Stanislav Šeliga

Stanislav se je v takratni Tovarni glinice in aluminija zaposlil 1. julija 1976 kot pomočnik livarja. Pred tem je štiri leta delal v Ljubljani. Ob ustanovitvi TOZD Predelava aluminija je bil razporejen na pomožna dela pri vlivanju aluminija. Nadomeščal je delavce pri ulivanju aluminija in delal pri ulivanju aluminija na indukcijskih pečeh. Leta 1981 je bil premeščen na novo lokacijo livarne II, kjer je večino časa

delal kot livar pri litju širokega traku. Leta 1986 si je pridobil izobrazbo IKV livar. Po reorganizaciji v Livarni in Predelavi leta 1999 je bil razporejen v novo DE Rondelice, kjer je delal kot livar in posluževalec talilnih peč. Zadnjih nekaj let je opravljal dela prebiralca na pakirni liniji za rondice. Sodelavci iz DE Rondelice želimo Stanislavu veliko zdravja in prijetnih trenutkov v domačem okolju.x

SLOVARČEK: JERAN – SLOVENSKI MATEMATIK (FRAN, 1881-1954), DANZA – AMERIŠKI IGRALEC – KOMIK (TONY, 1951), ZIKA – SLOVENSKI PUBLICIST IN ŠAHOVSKI ZGODOVINAR (IVAN, 1908-1976), ADRAR – GOROVJE V ALŽIRIJI, BURG – MESTO V NEMČIJI, PRI MAGDEBURGU, ANVIK – REKA IN MESTO NA ALJASKI, MIOID – KONTRAKTILNA STRUKTURA PRI NEVRETEŃARJIH.

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	SREDNJE-VEŠKO OROŽJE, KOPJE	AMERIŠKI IGRALEC (LIAM, 1952)	PRITOK LJUBLJANICE	ALUMINIJ	SLOVENSKO PAPEŽEVO POKRIVALO	KALCIJEV OKSID, CaO	ČVRSTOST, KREPKOST	SLOVENSKI MATEMATIK (FRAN, 1881-1954)	GORSKO REŠEVALNO VOZILO	NAJVEČJI PTIČ TEKAČ	AVSTRILJSKA TISKOVNA AGENCIJA
	SANJE				SLOVENSKA PEVKA (DREMELJ)							
	STANKO BLOUDEK				KRAJEVNA SKUPNOST							
	ITALIJANSKA IGRALKA (MIRANDA)				REKA V FRANCIJI (RHONE)							
	KOBALT			BARJ	KAR VISI, BINGLIJA		OSEBNI ZAMEK					
	GORSKA VERIGA V JUŽNI AMERIKI, KORDILJERE			AMERIŠKI IGRALEC – KOMIK (TONY)		MURSKA SOBOTA	RIMSKO 1001		ERUPCIJA			
	STRONCIJ	ENOTA ZA ELEKTRIČNO KAPACITIVNOST	NASPROTNI TIP ALI LIK			TOVARNA AVTOM, V SARAJEVU					BURGUNDSKI VOJVODA, SIN FILIPA DOBREGA (1433-1477)	ARABSKI ZREBEC
			KRAJ PRI PODČETRJKU									
									SLOVENSKI PUBLICIST IN ŠAHOVSKI ZGODOVINAR (IVAN, 1908-1976)			
	ŠPORTNI KLUB IZ MADRIDA						OKRET, ZASUK					
	ANDREJ NOVAK			SLOVENSKI ATLET, SPRINTER (1982)			REKA IN MESTO NA ALJASKI					ROGER IKOR
	VRSTA HRASTA			DEJNI PRITOK SAVINJE		GOROVJE V ALŽIRIJI						
	MEDICA	MESTO V NEMČIJI PRI MAGDEBURGU	IT. TOVARNA KAMIONOV		JEZIK V VZHODNI AFRIKI KONTRAKTILNA STRUKTURA PRI NEVRETEŃARJIH	IRIDIJ			DAVID DUHOVNY			NEMŠKA VERSKA, KRŠČANSKA SKUPNOST V ZDA
			SLOVENSKI ALPINIST (FRANC)			RIBJA KOŠČICA		ŽUPNIJA				
								NEKDANJI JUŽNO-AMERIŠKI INDIJANEC				
	PREBIVALEC RAKITNE						RIMSKO 2			ZAVAROVALNICA MARIBOR		
							EVA OZMIČ			ALUMINIJ		
	VLADARJEVO BIVALIŠČE					OŽJA OKOLICA, SOSEŠČINA						

Lahkota prihodnosti

Sončna elektrarna

projektiramo in gradimo

Največja sončna elektrarna
v Sloveniji moči 1 MWp.
Zgradili smo jo v Kidričevem.

- Projektiranje
- Izvedba
- Nadzor
- Vodenje
upravnega postopka
- Priklučitev
- Nudimo zemljišče

TALUM d. d. Tovarna aluminija Kidričevo

Tovarniška cesta 10, SI-2325 Kidričevo, Slovenija

Tel: +386 2 7995 100 ; faks: +386 2 7995 103

E-pošta: blaz.tropenauer@talum.si

Spletna stran: www.talum.si